

Брой 12 (1941)

Декември 2017 г.

Година LVIII, ISSN-0205-0943

Цена 0.80 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

Ръководството на БТС и неговият експертен екип ви честитят Рождество Христово и ви желаят много здраве и много сполука през настъпващата 2018 година!

БТС връчи годишните награди за 2017 година

За трета поредна година на 16 декември Българският туристически съюз връчи годишните награди в отделните категории. Церемонията бе съпътствана с коледен концерт на хор „Планинска песен – Филип Аврамов“. Отбелязана бе и 20-годишнината от смъртта на маестро Филип Аврамов. С Химна на БТС „Балкани, дигайте се“ и с „Отче наш“ певците отправиха коледен благослов към всички присъстващи в залата на Съюза на юристите, сред които бяха експрезидентът на БТС проф. Иван Лалов, председателят на Сдружението на туристическите хорове Димитър Гочев, алпинистката Елисавета Първанова и, разбира се, ръководството на БТС в лицето на председателя доц. д-р Алексей

Стоев, който връчи наградите, и изпълнителния секретар Зорница Радонова.

С plakети за особени заслуги за развитието на алпинизма бяха отличени алпинистите Боян Петров и Атанас Скатов. По уважителни причини те не присъстваха на награждаването и техните награди бяха получени от Елисавета Първанова, която пое ангажимент да им ги даде.

В категория „Партньорство с местната власт“ наградата получи Областната управа – Ловеч, за добра съвместна работа по стопанисването и управлението на туристическите обекти в областта.

В категория „Партньорство с местната власт“ наградата бе връчена на представител на Община Гоце Делчев, който да я предаде на кмета Владимир Москов, който бе отличен за приноса

си в поддържане на туристическите обекти и развитието на туризма в общината.

Продължава на стр. 10

Стартира инициативата „София – Европейска столица на спорта 2018“

На 2 декември в хотел „Маринела“ се състоя конференция на тема „Спортът за всички в големите градове“. Представени бяха постиженията на Пловдив, Бургас, Русе, Стара Загора, Банско – Европейски градове на спорта в периода 2014-2017 г., и на София – в подготовката ѝ за Европейска столица на спорта през следващата година. Във форума участваха заместник-министърът на младежта и спорта Ваня Колева, председателят на Фондация „София – Европейска столица на спорта 2018“ и председател на Столичния общински съвет Елен Герджиков, президентът на ACES Еугоре Джан Франческо Лупатели, евродепутатът Андрей Ковачев, директорът на дирекция „Иновации, международно-

но сътрудничество и спорт“ на Европейската комисия Антоанета Ангелова-Кръстева, заместник-генералният директор на Генерална дирекция „Образование и култура“ на ЕК Йенс Ниманг-Кристensen, ректорът на НСА „Васил Левски“ проф. Пенчо Гешев, кметът на Банско Георги Икономов и представители на други български и европейски градове, избрани за градове на спорта, специалисти от неправителствени организации, учени, тренъри и спортни дейатели.

Знамето на Европейска столица на спорта бе връчено от президента на ACES Еугоре Джан Франческо Лупатели на Елен Герджиков, председател на Столичния общински съвет и председател на УС на Фондация „София – Европейска столица на

спорта 2018“. Лупатели отбеляза огромната работа, свършена от екипа на Фондацията в подготовката през последните 3 години, и пожела успех през идната година. Елен Герджиков благодари за признанието и обяви, че спортът за всички се превръща във все по-важен приоритет в дейността на Столична община. „Виждаме колко много хора увелича инициативата и това ни задължава да продължим дори и след 2018 г.“, каза той.

Последва грандиозният спектакъл по случай 75-годишнината на НСА „Васил Левски“ в Зала 1 на НДК. Музика, визия, емоции, светлини, спиращи гъха каскади, танци и прецизни изпълнения изпълниха огромната зала с много настроение, а кулминацията бе излизането на олимпийски, световни

и европейски шампиони ни състезатели, изписали със златни букви спортната история на България.

АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА ВЕСТНИК
ЗА ДА БЪДЕТЕ ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА „ЕХО“

№ **255**
В каталога на Български пощи или в Централата на БТС

За интелигентния туризъм – не в бъдеще, а в сегашно време

Какво, интелигентен туризъм ли? - смисълът на този съвременен вариант на Алексовото възклициание и днес е изпълнен с увереността за това, че България може да бъде в предните места по отношение на развитието на туризма във всичките му измерения. Понятието интелигентен, умен или просто смарт туризъм все повече се утвърждава в световната и българската практика. Предизвикателство днес не е локацията, не са нито дори цените на туристическите продукти и услуги, а знанието и информацията. Не е изненада за никого, че съвременният туризъм е тясно свързан със съвременните технологии. Много лесно и бързо можеш да си направиш вече онлайн резервация за стая в желания хотел или пък предварително да разгледаш и да се запознаеш с културни, природни и исторически забележителности. Съвсем възможно е днес чрез компютъра или още по-просто - през мобилния телефон - да получиш нужната информация за туристически дестинации или за конкретен обект. Така от София буквално за секунди попаднеш на другия край на света - примерно

в летния дворец в Пекин или в музея „Метрополитън“ в Ню Йорк. Вече се заговори дори за смарт градове - разработени са специални програми, чрез които се изпраща полезна информация по смартфона на туристите за климатичните условия, интересните забележителности, маршрута до тях и т.н. С подобни смарт системи засега разполагат Ню Йорк, Сиатъл, Виена, Копенхаген, Стокхолм. А находчиви хотелиери се ориентират към разработване на собствени приложения за всеки потребител. Не на последно място, една от основните характеристики на интелигентния туризъм е и обучението и квалификацията на кадрите, заети в тази област, чрез съвременни и иновативни технологии и специализиран софтуер. У нас също вече се прилагат основните измерения на интелигентния туризъм: в областта на обучението на кадрите в училищата по туризъм и университетите и след това - при повишаване на квалификацията им, онлайн резервациите, обратната връзка с клиента, изследване на бъдещите потребности в туризма, разработването на софтуерни продукти. А какво да

кажем за това, че мобилният телефон или джипиест днес са неотделим атрибут за всеки турист в планината?

Именно за да се развива и пропагандира смарт туризмът у нас, беше започнат дебат, чието начало постави Първата национална конференция за смарт туризъм, организирана от фирма „Консултинг“ ЕООД и открита от г-р Христо Христов на 10.11.2017 г. в зала „Витоша“ на Експоцентър, София. Дебатът бе съчетан с раздаване на годишни награди за смарт туризъм в следните категории:

- в категория „Университетска програма“ наградата отиде в категра „География на туризма“ в Геолого-географския факултет на СУ „Климент Охридски“;
- в категория „Мобилно приложение“ наградата бе присъдена на мобилното приложение „iLoveBulgaria“;
- в категория „Хотелски софтуер“ наградата бе определена за хотелския софтуер КЛОК;
- в категория „Ресторантски софтуер“ наградата бе за ресторантския софтуер БАРСИ;
- в категория „Резервационен софтуер“ наградата от-

ново отиде при хотелския софтуер КЛОК;

- в категория „Интегрирани системи за управление в туризма“ наградата получи БИЗНЕСОФТ ООД и ИТАК ЕООД за водещи приложения за оперативно управление на хотелската дейност;
- в категория „Интелигентна туристическа дестинация“ наградата бе връчена на Община Бургас;
- в категория „Туристическа иновация“ наградата получи Малинка Маринова - директор на Професионалната гимназия по туризъм, гр. Плевен;
- в категория „Учител по хотелиерство“ наградата бе дадена на Елена Панайотова - учител в Професионална гимназия „Д-р Васил Берон“, гр. Велико Търново;
- в категория „Учител по ресторантьорство“ наградата получи Нонка Найденова

- учител в Професионалната гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване, гр. Плевен;

- в категория „Директор на училище по хотелиерство и ресторантьорство“ наградата получи Пенка Георгиева - директор на Професионална гимназия по туризъм „Александър Паскалев“, гр. Хасково;

- в категория „Училище по хотелиерство и ресторантьорство“ наградата бе дадена на Професионална гимназия по облекло и хранене „Райна Княгиня“, гр. Стара Загора.

Раздадените награди доказват факта, че България ще използва все повече предимствата и ползите на смарт туризма, за да остане и напред една от най-желаните и атрактивни туристически дестинации.

Искра Чернева

С новым годом, крепкого здоровья и успехов!

Това пожелават руските деца, участници в Международен детски туристически поход с каяци, на своите български приятели от МГ „Академик Боян Петканчин“ - Хасково, ТД „Ауга“ - Хасково, с които плаваха по български води, на всички свои гостоприемни домакини от България.

Пристигнаха в България по случай 140-ата годишнина от Шипченската епопея на 15.08.2017 г., руските деца от Клуб „Кавалеров орден Александра Невского“ - Санкт Петербург, самородните таланти, които пеят, танцуват, рецитират, които са плавали по водите на Нева и Волга, по Ладожкото и Онежкото езера, по водоемите на Русия с каяци, бяха сърдечно посрещнати в Бургас и се отправиха

по пътя на руските богатири. Изучиха забележителностите и историята на селищата по маршрута си - София, с. Железница, Благоевград, Девин, Пловдив, Плевен, Габрово, Стара Загора, Кърджали, Хасково, Бургас. Взеха участие в местните празници в с. Железница, Благоевград, Хасково, Старозагорски минерални бани със свои артистични програми. Почистиха района около паметника на генерал Тотлебен, плаваха по язовир „Искър“, спускаха рафтинг по р. Струма от Симитли до Кресна, преплаваха целия язовир „Въча“ от котла „нула“ до язовирната стена, караха лодки по язовир „Студен кладенец“, бивакуваха в близост до водоемите. Участваха в храмовия празник на Рилския манастир, посетиха Кричим-

ския, Араповския и Соколския манастир.

В навечерието на честванията на 140 години от Шипченската епопея бивакуваха на връх Шипка, както някога руските богатири. Изкачиха се до Паметника на свободата заедно с президента на Република България генерал Румен Радев от Соколския манастир край Габрово до връх Св. Никола, взеха участие в спортната програма на Националните чествания - състезаваха се в скоростното изкачване на стълбите до Паметника на свободата и в състезанието по ориентиране. Преклониха се пред паметниците на героите в Националния парк-музей „Шипка“, пред Храм-паметник „Рождество Христово“ - гр. Шипка, пред Старозагорските и Плевен-

ските възпоменателни комплекси.

На 4.09.2017 г. отлетяха за Санкт Петербург, но годината отново ще гойдат в България по случай 140 години

от Освобождението на България от турско робство и ще преминат по пътя на руската армия.

Инж. Милка Караджова

За президент на Европейската асоциация за пешеходен туризъм (ERA) бе избран Борис Мичич

Българският туристически съюз му пожела много здраве и много поводи за удовлетворение в името на добрите и полезни практики на ERA. В отговор на поздравлението Б. Мичич заяви: „Надявам се да продължим нашето сътрудничество между ERA и БТС, още повече че няколко европейски маршрута минават през България и трябва да се грижим за тях. Ние сме на разположение за всякаква помощ във вашата дейност и очакваме, че вие също ще подкрепяте работата на ERA.“

БТС проведе семинари с активна на туристическите дружества от Северозападна и Югозападна България

На 10 и 11 ноември в Туристически дом „Кайлъка“ в гр. Плевен се проведе семинар на ръководствата на туристическите дружества от Северозападна България. В него взеха участие представители от 11 туристически дружества. Семинарът протече при обичайния дневен ред, като особено активно бяха обсъждани Проектоустановата на БТС и пререгистрацията на туристическите дружества от Министерството на правосъдието в Агенция-

та по вписванията. Дискутирани бяха също така организационни въпроси, промени в Закона за физическото възпитание и спорт и промени в Закона за туризма.

На 17 и 18 ноември в град Велинград се проведе семинар с активна на туристическите дружества от Югозападна България. Това беше най-посетеният семинар от досега проведените четири. Присъстваха над 35 човека. Отново бе обсъждан Проектоустановата и промени в

по-горе изброените закони. Изпълнителният секретар Зорница Радонова акцентира върху годишния абонамент за вестник „Ехо“ и своевременно изпращане на предложения за Националния календарен план за 2018 г.

Активното обсъждане на Проектоустановата бе провокирано и от присъствието на членове на комисията по неговата подготовка.

Лъчезар Лазаров

Есенно пътешествие „Кошница `2017“ в Тракия и Родопите

11.11.2017 г.
(събота)

135 планинари с 2 автобуса, един бус и три коли от Казанлък, през Стара Загора пристигнаха на чирпанския център сутринта. В музея „Пејо Яворов“ влязохме в родната къща на един от най-големите поети на 20-и век. Изключително интересна 40-минутна лекция ни изнесе уредникът Тодор Иванов. Разгледахме и открития преди два месеца Палеонтологичен музей „ГЕМА-СВЯТ“. Експонатите от него са събрани от чирпанския край, предимно от кариера и по трасето на магистралата, северно от града. Най-ценен е горният ляв четвърти зъб на „чирпанопитека“ - хуманоид от рода на грекопитека, живял по нашите земи преди 7 120 000 г. Хранел се с плодове, змии и гущери. Една от четирите намерени в света челюсти на дейнотериум е в музея. Собственикът на музея Петър Попдимитров ни показа едно от най-старите сребърни спираловидни копчета и тракийския глинени зар за хазартната игра „ход куче“ (с числата 2, 3, 4 и 5). Ако на играча при две последователни хвърляния се паднат еднакви числа, той печели ценност от съгряча. На двора има и дънер от вкаменено кафеникаво смолисто дърво от времето на Миоцена (преди 23 милиона години).

През Първомай, преди Долнослав, се отбихме вляво, на юг, и стигнахме язовир „Сушица“. Слязохме от автобусите и по чакълен път, през дълбока гора и ниви, с леко изкачване отидохме до конната база „Диво селище“. Свихме на югоизток и след леко изкачване се вмъкнахме в дола на река Голяма Сушица, която преминахме по мостче от 4 габрови стъбла, свързани с въже предния ден. По десния бряг се

спуснахме покрай пейки и дървено легло с разкъсан балдахин, по издълбани в склона стъпала до водопада „Лястовичи вир“. Висок около 10 м и широк 1 м, от лявата му страна има стена, съставена от валчести камъни с размери до 1 м, споени с пясък, и покрита с бръшлян. Непосетените забележителности от книгата „Още 101 отбивки“ намаляха с една. През Долнослав, покрай Милдава, Асеновград, Рожен и Смилян, преди село Кошница, спряхме на отбивка до чакащия зелен рейс 1. Заваля дъжд. Половината екипаж бе направил вечерно изкачване на крепостта, а десетина човека от рейс 2 ги посрещнаха в подножието на кастела.

В село Арда пристигнахме в 19 часа. След вечерята веселата част с песни и хора продължи след полунощ.

12.11.2017 г.
(неделя)

Дъждът спря по поръчка в 7:00. След рогопската баня с айрян, мляко и чай в 8:30, от центъра, на два курса бусът извози основната група до Билинци. Оттам водачът Яни ги заведе до Извора на Арда, Узунов камък, Гераница и с. Горна Арда. Бусът ги върна в с. Арда. С червен джип групата на Костадин Димов беше разкарана и раздрусана до пещерата Типицето, Тракийското светилище край Потока и Гудевица.

Върховистката бързоходна група от 27 планинари, водена от Милко, тръгна в 8:50. От центъра, през махалата Гудевица, спряхме за 5 минути в Гоздевица - родно място на певицата Валя Балканска. Разговаряхме с единствения жител Хюсеин - на 74 г. Изкачвайки се от западния склон, през борови и букови гори стигнахме северно от върха на поляна

с наблюдателница върху висок окастрен бор. По тясна полегата пътека се качихме на връх Ком (1569 м н.в.). На обрасла поляна има каменен параклис „Свети Петър“ и следи от тракийско светилище. Цецо пусна с музикалната кутия рогопски песни. Славена изпя още две. Играхме хора.

По източния склон, през гора и поляни, слязохме на централния рогопски римски път. Идващ от Ескус на Дунав, през Филипопол, през източния склон на връх Голям Персенк, Пампорово, с. Турян, западно от крепостта Кошница, той стига до Виа Игнация край Бяло море. Край градина с арония, на седловина Кузу баир, западно от село Сивино, спряхме до двуетажен заслон с водoley. По разкалян камионен път и през поляни слязохме до с. Арда в 12:50.

В с. Могилница видяхме етнографския базар и грамадната дървена скулптура в центъра. По специална заявка домакинята Елина ни отвори Агушевите конаци. Архитектурният ансамбъл е от две представителни жилищни сгради и стопански постройки. Образуват 3 самостоятелни двора, изолирани един от друг с вътрешни зидове. Има общо 221 прозореца, 86 врати и 24 комина.

Дневното изкачване на крепостта край с. Кошница бе от 14:45 до 16:05 ч. Разположена е на конусовиден връх от мраморизиран варовик (1006 м), който в направление северозапад-югоизток е пробит от проходна пещера, която в горната част е била с врата към двора. Върхът е използван като светилище и укрепление през късния енеолит, ранната и късната бронзова епоха, ранножелязната епоха (XI-VI в. пр.Хр.), трако-римския период (I-III в.) и като крепост

през VI в. и XI-XIII в. Стените на крепостта са дебели 1,70-1,80 м. Техниката на градеж е двуплещева зидария, изпълнена от ломен варовиков камък, споен с бял хоросан. Разкрити са северната и западната стена. Общата им дължина достига 80 м. Максималната запазена височина на зидовете е 3 м. В южния край на западната стена е разкрита външна бойна кула.

Главната порта е била от юг. На върха отново се изви хоро и Славена бя. От пещерата и от беседката под нея се носеха трелите на Дамянината флейта.

В Смилян разгледахме музея на боба. Много картини и скулптури бяха изработени със семената на убивното растение. Залепихме по половин бяло бобче на грамадно пано, кандигатстващо за рекорди

те на Гинес. Взехме си от едно ресторантче предварително поръчаните кутии с паниран боб. На смрачаване минахме през Смолян. През Рожен, Чепеларе, Пловдив и Калофер, в 21:25 ч., след 496 км возене и 8 часа ходене, завърши голямото есенно пътешествие на Туристическо дружество „Орлово гнездо“.

Христо Ангелов

Експедиционно пътешествие до Словенските пещери

Под бялата мраморна шапка на връх Св. Илия и карстовите суходолия на юг от върха се е сгушило китното селце Ягодина. Ягодина е къс земя от пограничния пояс на Южнородопския масив. Землището на това селце е наситено с пещери и пропасти, повърхностни и подземни карстови форми. В пещерите, в подземния свят на снежнобелите образувания, сътворени от най-великия творец в природата - водната капка, се е приютила неповторимата красота на Майката природа.

Пещерите, намиращи се в Буйновското ждрело, са формирани от буйната Буйновска река. Милиони години пенливите ѝ води са моделирали ждрелото и пещерите. Тези пещери са пропити с легенди и предания, с песни и митове, с история за обитателите от древни времена. Около Ягодина има над 50 пещери, но най-голямата и впечатляваща е благоустроената Ягодинска пещера. Тя дава тласък на местното население да се занимава с туризъм - ресторантьорство, хотелиерство, пешеходен туризъм, офроуд и др.

Преди петнадесет години, през март 2002 г., бе учредено туристическо дружество „Родопей“. Дружеството с бързи темпове израства както организационно, така и духовно, утвърди се като главен организатор на спортно-туристическата дейност в общината. В Календарния план на дружеството е за-

писано следното мероприятие: Експедиционно пътешествие до Словенските пещери - „Постоянна яма“ и Шкоцянските пещери.

На 1 октомври в ранни зори на сборния пункт хижа „Тешел“ се събраха 43-ма членове на туристическото дружество. Макар и недоспали, но с грейнали от радост лица, те бързо заеха местата си в автобуса за София. Времето бе благоразположено към нас. Между тъмните облаци се прокрадваше усмихнатата Луна, която създаваше още по-радостно настроение на пътешествениците. Подминахме разклона за гр. Девин и стъпихме на „златния път“ над оледалните води на язовир „Цанков камък“. Преминахме през първия тунел на с. Лясково. От тук нататък започна голямото спускане и преминаване покрай язовирите „Въча“ и „Кричим“. Напуснахме дуплите на Родопя планина и Кричимската твърдина - старото кале (крепост), и навлязохме в Горнотракийската низина. По магистралата

бързо летяха километрите. Рано-рано пристигнахме в столицата, където допълнихме екипа с екскурзоводката и още един член на дружеството. По светло пресякохме държавната ни граница с Република Сърбия, преодоляхме задължителните формалности и стъпихме на сръбска земя - върху нашия обиколка беше бонус за нас. Така разгледахме по-голямата част от столицата. Най-накрая наме-

Продължава на стр. 5

Малките туристи за първи път на поход

В топлия ноемврийски ден 24 деца от група „Мечо Пух“ на Детска градина „Здравец“ - гр. Русе, заедно с техните учители, родители, братчета и сестрички, проведоха първия си организиран туристически поход в местността Текето край Русе.

С много радост и нетърпение децата се строиха в дълга колона, метнаха раниците на гърба и поеха по горската пътека. Дърветата наоколо бяха в златна премяна, окичени с бижута от жълъди, шишарки и злогинки. Водени от опитната туристка от ТД „Приста“ Любка Нарлиева, младите туристи се заизкачваха нагоре и достигнаха до зоокът. Там видяха различни горски и домашни животни и нахраниха малките козички.

Следващата спирка беше при чешмата с белокаменна женска скулптура. Децата изслушаха внимателно легендата за „Бялото момиче“, която им разказа г-жа Василева.

В гората има и препятствия, които трябва да се преодоляват. Всяко дете премина по падналото на пътеката дърво. Така се стигна до огряна от слънцето поляна,

където децата участваха в забавления и състезателни игри с топки, обръчи и др. Накрая получиха заслужени награди от родителите. Майка на дете от групата – Деси Пейчева, която е медицински работник, разказа и показа как се дава първа помощ на пострада в планината.

Заедно с татковците, малките природолюбители сглобиха футболни врати и изиграха най-емоционалния футболен мач в живота си.

Накрая майките изненадаха всички с топли пици и така походът и игрите завършиха с вкусен финал.

Този ден достави на всички участници много положителни емоции, много радост и удоволствие - чрез игрите, общуването помежду им и с природата. Откъсна децата от душния град, от малкия екран, от стреса, смартфоните и компютрите. Родителите имаха възможност да общуват с децата си и заедно да изживеят удоволствието да са сред природата. Убедени сме, че този първи поход е посял семената на едни бъдещи туристи и природолюбители и децата дъго ще го помнят.

Любка Нарлиева,
ТД „Приста“ - гр. Русе

До тракийското светилище край Бузовград

В слънчев октомврийски ден 15 туристи ветерани от Туристическо дружество „Чудни скали“ - гр. Айтос, реализираха запланувания поход до тракийското светилище край село Бузовград – община Казанлък.

Благодарим на колегите туристи от Казанлък, които ни посрещнаха на гарата, придружиха ни до Информационния център в село Бузовград, а след това и ни посветиха към тракийското светилище.

В информационния център ни посрещна господин Димитър Станчев. С удоволствие изслушахме подробната информация за обекти-

те, които ни предстоеше да видим, а всичко това беше и добре онагледено. Тръгнахме по широка екопътека. Денят беше тих, слънчев и много приятен за излет, но на фона на есенните багри и поляните от есенен минзухар изглеждаше още по-прекрасен, а настроението - приповдигнато.

След едночасово изкачване в гориста местност стигнахме до поляна с кът за отпих. Спряхме за малко, оставихме раниците си и се отправихме към скалния феномен Мегалитът (слънчева врата), който беше много близко. Най-интересното на това скално образувание е тъй наречената

„слънчева врата“ или „слънчев прозорец“, през който слънцето се процежда през лятното слънцестоене. Траките са използвали това скално образувание за култови и ритуални цели и като маркер на времето.

Тук е поставена паметна плоча на откривателя на мегалита проф. Александър Фол.

Разгледахме това чудо на природата, полюбувахме се на панорамата, която се разкриваше пред нас – Казанлъшката котловина и поречието на р. Тунджа. В близост до „слънчевата врата“ се намира и друго скално образувание – тъй нареченият „Бащин камък“,

който също е много интересен. В местността Бузово кале са открити останки от църква, които не можахме да посетим, но това остава за бъдещето.

Връщайки се в Казанлък, бяхме поканени в клуба на туристите на чай и кафе, за което също много благодарим. След кратък престой там, потеглихме за железопътната гара, където ни очакваше госпожа Краваева. Отпътувахме за нашия град с благодарност за вниманието, с което бяхме угостени, и за това, което видяхме.

Ст. Тодорова,
Клуб ТВ „Чудни скали“
- гр. Айтос

По билото на Стара планина

В началото на месец септември група приятели на планината от Туристическо дружество „Кале“ - гр. Стралджа, проведоха четиридневен поход по билото на Централния Балкан. Походът беше посветен на 140 години от Освобождението на България.

В ранното утро на 1 септември групата пристигна в

с. Тъжа – начална точка на прехода. Пътят до хижа „Тъжа“ е дълъг, но има и приятни места за почивки, каквито направихме на хижа „Русалка“, както и край разхлаждащите водни пръски на Кадемлийското пръскало. На втория ден, с изгрева на слънцето, тръгнахме от хижа „Тъжа“, вървахме на изток по маршрута Ком - Еми-

преминаващия през тях вятър. В ранния следобед сме на хижа „Мазалат“, където трябва да съберем сили, за да достигнем до следващата цел – нощувка на хижа „Партизанска песен“. Третият ден е с най-дълъг преход - от хижа „Партизанска песен“ до хижа „Бузлуджа“. Преминуваме през хижа „Узана“, а около обяд изкачваме

героичния връх Шипка, където гордо се вее българският трибагреник. Времето е все още сухо, а температурите летни, но прогнозите обещаваат атмосферен фронт, който в Централния Балкан се очаква да достигне вечерта. Така и става - през нощта на хижа „Бузлуджа“, където е и последната ни нощувка, светкавици озаряват Централния Балкан и се изсипва кратък, но проливен дъжд. Последният ден е преходът от хижа „Бузлуджа“ до Кръстец. По билото на Бузлуджа попадаме в гъсти облаци и мъгли, които се носят от силния и студен вятър след преминаване на атмосферния фронт, но със слизане в по-ниската част видимостта се подобрява. Минаваме край Мъхнатите скали и достигаем до горски дом „Българка“, северно от него се намира Виканата скала, от която се любуваме на обзорната пано-

рама, откриваща се на север към Предбалкана. Продължаваме към Кръстец, по пътеката следва Големият бук - дърво на над 500 години. Достигаем до крайната цел от нашия четиридневен преход – жп гара Кръстец, с влака достигаем подбалканското Дъбово, а оттам се прекачваме на друг, идващ от София за Бургас влак, който ни отвежда на изток към Стралджа и Карнобат.

Походът в Стара планина се оказва неописуемо преживяване за деветимата планинари, между които и шестокласникът Даниел Колев. Наред с порасналите, момчето издържа всички трудности на планината и с това отправя предизвикателство към учениците да започнат подготовка за бъдещи туристически преходи, организирани от ТД „Кале“ - гр. Стралджа.

Руси Стойчев

Експедиционно пътешествие до Словенските пещери

Продължение от стр. 3

рихме хотела в периферията на града - тризвезден, където ни чакаше и екскурзоводката, поела ангажмента да ни запознае със забележителностите на Белград. Град, основан от българския княз Борис Първи през 9-и век след Христа на мястото на вливането на река Сава в река Дунав и приличащ много на София. Настанихме се набързо и отново тръгнахме на обиколка из града, но този път целенасочено. Разгледахме църквата „Св. Сава“ - катедрала на Сръбската православна църква и петата по големина в Европа, където запалихме свещици и се отправихме към Площада на републиката - мястото за срещи в града, видяхме статуята на княз Михайло, с автобуса обиколихме елитния белградски квартал „Дедине“, където видяхме къщата на Тито и Цеца Величковиц, стадиона „Цървена звезда“, побиращ над 100 000 зрители, наречен „Сръбска Маракана“. Вече се стъмваше, когато отидохме на крепостта „Калемегдан“ - основана между 13-и и 19-и век, елемент от визитната картичка на Белград, откъдето се открояваше невероятна гледка към мястото, където река Сава се влива в Дунав. Разбрахме, че през 20-и век Белград е бомбардиран пет пъти, последните бомбардировки са през 1999 г., засегнати са Генералният щаб, Милицията, ЦК, посолството.

На следващия ден, отпочинали и богато закусили, освободихме хотела и точно в 08:00 часа потеглихме към Любляна - столицата на Словения. Впечатлиха ни хубавите, подгържани магистрала, земята, която не пустееше като българската, а всяка педя била обработена. Красивите гледки, които се редуваха по пътя, ангажираха вниманието ни и не усетихме как изминахме 520 км до столицата на Словения. В 16:00 часа пристигнахме в Любляна. Решихме първо да направим пешеходната обиколка из града и след това да се настаним в хотела. Градът, малко над 300 000 жители, по средата на който тече река Любляница, ни грабна със спокойствието си и зелената, с многото статуи на дракони. Тези митични същества са символ на града. Според местна легенда градът е основан от Язон и неговите аргонавти по пътя към Златното руно. Те преминали реките Сава и Дунав и чак до Любляница, където Язон убил дракон. Сградите са в стар стил, повлиян от съседните държави Австрия и Италия. Повече от хората се придвижваха с велосипеди с цел опазване чистотата на въздуха. За 2016 г. градът получава наградата за най-зелената столица в Европа. Обиколихме централната градска част, където се намират Университетът на Любляна, Филхармонията,

църквата „Св. Николай“, „Змейският мост“, „Тройният мост“ и Люблянският замък. След това се настанихме в хотел „Ягодик“, където останяхме за три нощувки. На третия ден се отправихме към една от целите на нашето пътешествие - Шкоцянски пещери - една от 20-те най-впечатляващи пещери в света и единственият словенски обект, включен в списъка на ЮНЕСКО. Паркът „Шкоцянски пещери“ е основан през 1996 г. със специално постановление на правителството на Република Словения. Шкоцянските пещери се намират близо до село Шкоцян, в платото Крас, в югозападната част на Словения. Трийсетина километра след изворите си река Река започва да дълбае варовика и да се вкопава все повече в земята, докато малко преди селото съвсем преминава под земята. Оттам започва цялата система на Шкоцянските пещери. Малко след село Шкоцян реката отново се вижда, понеже таванът на две места се е срутил в далечното минало и сега там има две дълбоки долини - Мала и Велика долина, а реката преминава от малката в голямата под естествен каменен мост, след това пак изчезва под земята. Общата дължина на пещерите е около 6 километра, а туристическият маршрут - около 3 километра. Реката обаче продължава своя подземен ход в продължение на около 40 километра и излиза на повърхността чак в Италия, близо до Триест. Влязохме през изкуствен вход, от който се озовахме в така наречената „Тиха пещера“, или „Тиха яма“. Там река няма и всичко наистина е много тихо. Има няколко зали, кръстени на специфични образувания в тях. В голямата зала има доста големи сталагмити, включително и 15-метров. Формата му е много неправилна и странна. В залата с органа има образувания, напомнящи тръбите на орган, на едно място имаше зъби на акула, на друго пък Статуята на свободата. В една от залите има образувания, подобни на тези на Памуккале в Турция. Когато приближихме Шумящата пещера, освен че се дочуваше грохот на вода, но и формата на сталактитите ставаше неправилна, извита поради въздушните течения, които не са позволявали на водата да тече и пада по един и същи път. Точно на мястото, където се навлиза в Шумящата пещера, е отбелязано нивото, до което е достигнала водата при наводненията от 1965 г. - покачваването е било със 108 метра. Маршрутът в Шумящата зала е изсечен в стените доста над нивото на реката и отгоре всичко изглежда внушително. На някои места се виждат и стъпалата от стария маршрут. Краят на туристическия маршрут всъщност е при

естествения вход към пещерите, близо до мястото, където реката окончателно влиза под земята. Там вече е позволено да се снима, има и добра акустика. Убедихме се в това, когато един от членовете на нашата група запя „Излезе Делбо хайдутин“. Накрая стигнахме до мястото, от което с нещо между лифт и асансьор се придвижихме

нагоре до платото. През целия преход бушуваха променливи чувства - възхищение, страх, преклонение пред величието на природата и хората, дръзнали да направят достъпна за нас тази подземна красота.

Разменихме информация и опит с екскурзоводите от пещерата като колеги и потеглихме към района на Блед - алпийската перла на Словения. Времето - обилно и дъждовно, беше в унисон с нашето настроение - тъжно и мрачно, че напуснахме царството на подземния свят и красотата. След два часа пътуване се озовахме в градчето Блед, разположено на еднотонното езеро в подножието на хилядолетен замък. Още от 19-и век в района започват да строят вилите си множество австрийски аристократи и го превръщат в курорт от световна величина. Дъждовното време не ни даде голяма възможност да разгледаме градчето, успяхме да се поразходим покрай езерото и да разгледаме замъка „Блед“, най-старата крепост на Словения, запазила автентичния си вид и прекрасна гледка към езерото Блед. Към 16:00 часа потеглихме обратно за Любляна, където имаше свободно време и успяхме да се насладим на спокойствието и красотата на града. На следващия ден с още по-големи очаквания потеглихме към пещерата „Постойна яма“ - карстова пещерна система с дължина 20 570 метра. Тя е най-дългата пещерна система в страната и една от най-значимите ѝ туристически дестинации. Предлага най-дългия пещерен туристически маршрут в света - 5,3 километра. Пещерата е на около 3 милиона години и е дело на река Пивка. Прис-

тигнахме навреме пред обекта. Пред гишетата за билети чакаха големи групи от различни страни. Екскурзоводката и отговорникът закупили билети и като колеги ни направиха 10% отстъпка от стойността на билета. Направи ни впечатление, че той е доста скъп, нищо че бе комбиниран със замъка. Няма намаление за пенси-

онери и инвалиди, каквото има в България, а само за ученици и студенти до 25 години. Повече ни опитен и дългогодишен екскурзовод, който говореше на италиански. След инструкциите за безопасност прекрати хме входа на пещерата. Влязохме в нея и веднага бяхме настанени във влакчето. В началото то е било бутано от екскурзоводите, в началото на 20-и век се е задвижвало от парен локомотив, а след 1945 г. парният локомотив е заменен с електрически. Влакчето ни разходи в множество галерии в продължение на 20 минути. Галериите бяха доста различни една от друга - някои по-големи, други по-малки, а част от маршрута си беше истински тунел през пещерата. Началото беше наистина впечатляващо. След като слязохме от влакчето, имаше кратка беседа от екскурзовода. После продължихме изкачването до най-високата галерия, която беше доста голяма, с множество форми и образувания. Още в началото на пешеходната разходка ни направи впечатление колко стабилна е бетонната пътека, по която вървяхме. Водачът обясни, че е направена от специален бетон, който не се хлъзга дори и при тази висока влажност от 80%. Разходката продължи през множество тунели и галерии, една от друга по-красиви. В един момент слязохме до метален мост - Руския мост, строен през Първата световна война от руски затворници. Последва посещение на три от най-красивите пещерни галерии - Спагетена, Бяла и Червена. Имената на тези галерии много точно отговаряха на цвета и формата на образуванията в тях. След това минахме

покрай особено красив сталактит, бял като мляко. В една от залите имаше аквариум с протеи, или наричани още „човешки риби“ - най-голямото пещерно земноводно в света, което е с изключително бавен метаболизъм, поради това може да издържи без храна 10 години. В края на разходката минахме през огромна зала, която може да побере

6000 души, наречена „Концертната галерия“ поради добрата акустика. След това се качихме отново на влакчето, за да завършим обиколката на пещерата. На изхода ни чакаше последната изненада - едно табло с купичка снимки. Познаеш ли се, може да си получиш кадъра срещу 5 евро. Отново разменихме информация с колегата и се отправихме към замъка „Предяма“ - само на 10 километра от пещерата „Постойна яма“. Замъкът е построен преди 700 години в самата скала на височина 123 метра. Той е служил за убежище на непокорния рицар Еразем от Предяма, който обирал пътуващите през близката гора, като раздавал плячката на бедните. Впечатлява с подвижния мост над бушуващата река, с дупките по входната кула, откъдето са изливали нагорещеното масло по нашествниците, опитващи се да проникнат в замъка, с дълбоката тъмница и др. Замъкът дава възможност да се пренесеш и усетиш атмосферата на рицарския живот. Преди 2 години е вписан в книгата на Гинес като единствения замък, изграден в скала. След толкова много впечатления групата потегли към адриатическото крайбрежие на Словения. Посетихме красивото градче Пиран, запазило средновековното си очарование във венециански стил. Екскурзоводът - емоционален и много артистичен - ни разходи из средновековното сърце на градчето - площада, крепостта, кметството. Не пропусна да отбележи, че кметът на града е лекар, нигериец. Полюбувахме се на Адриатическо море и потеглихме обратно за Любляна. Изтощени от многото положителни емоции,

бързахме да се вмъкнем в леглата. На сутринта групата, малко поизморена, но дисциплинирана и отговорна, точно в 08:00 часа потегли за Хърватска, за Плитвичките езера, регистрирани като туристически обект през 1949 г. и добавени в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО през 1979 г. Към 12:00 часа пристигнахме на езерата. Екскурзоводът поведе групата към шедьовъра на природата - уникална система от 16 езера, свързани помежду си от живописни водопади - 56 на брой, обградени от хълмове, планини и пещери, прохладни горски масиви и тучна растителност. След няколко крачки навътре от билетните каси разбираме, че сме попаднали в един друг свят. Още от първата тераса бяхме запленили от гледката към големия водопад. Правим няколко кадъра и продължаваме. Още в началото пресичаме едно от езерата по дървено мостче. Постоянно се разминаваме с разни хора, спираме за снимки и пак тръгваме. Отиваме на другия бряг и продължаваме по пътеката. Пресичаме езерата още веднъж, и още веднъж, а гледките са все различни, коя от коя по-хубави. След два часа и половина ходене се качваме на корабчето. Поредното приятно изживяване. Плаването отнема около 15 минути. Слизаме и пак продължаваме с пешеходната разходка. Пътеката ни отвежда към още водопади и по-малки езерца. Стъпвайки върху някое от дървените мостчета, човек съзира феерия от синьо и зелено и се чувства като в приказка за горски елфи и самодиви. Не можем да се нагледаме и налюбуваме на тази красота, но времето напредва и се отправяме към влакчето, което ни връща на паркинга. Доволни от разходката и омагани от красотата на природата, се отправихме към хотел „Холидей“ в Загреб. Натуралните впечатления и емоции затрудняваха заспиването, но в края на краищата сънят победи и ние се унесохме в сладка дрямка само за няколко часа.

Последният ден беше дъждовен, но по прозирата тръбваше да разгледаме Загреб. Някои останаха в автобуса, а ентусиазираните тръгнахме с чадъри и гънбобрани да разгледаме централната част на столицата на Хърватска. Видяхме парламента, църквата „Св. Марк“, Катедралата, Кървавия мост, Стария град. В 11:00 часа потеглихме за България. След 19-часово пътуване пристигнахме на хижа „Тешел“. Гледките, красотите, емоциите, преживяванията ще останат незабравими в нашето съзнание. Това експедиционно пътешествие обогати нашите знания и опит, което ще са ни от полза в работата.

Снежана Кукунджиева,
член на УС на
ТД „Родопей“ - с. Ягодина

На 17 ноември тази година в гр. Гоце Делчев тържествено бе отбелязана 95-годишнината от основаването на местното туристическо дружество. Това се случва през ноември 1922 г. от група ученици от местната гимназия. Учредителите са Иван Тотин, Тодор Славков, Асен Вълев, Крум Герасиев, Аврам Личков, Георги Дарпатов и Динко Кантарджиев. Тези възторжени любители на родната природа бързо увеличат в своите региони десетки ученици от гимназията и още в първите години броят на членовете значително нараства.

Вдъхновени от големия интерес на гимназистите към излети и пътешествия, младежите от гр. Неврокоп (старото име на гр. Гоце Делчев) изграждат през 1924 г. Юношеска туристическа секция. В нея членуват значителна част от младите занаятчии, калфи и чираци от градските работилници. Заедно с гимназистите започват задружен съвместен организационен живот. Зачестяват походите, излетите и екскурзиите из красивата природа на Неврокопско. Незабравим ще остане походът до гр. Самоков през август 1926 г., където се провежда 19-ият национален туристически събор. На връщане се посещава Рилският манастир.

От 1927 г. туристите от Неврокоп организират всяка

Пирин. Построената тук хижа през 1964 г. става същински дом за многобройните местни туристи.

Много активна по това време е туристическата секция в гимназията. Младите пътешественици и изследователи изучават и пропагандират красивата родна природа и героичното минало на народа ни, организирани в експедиционен отряд, който взема много окръжни и републикански награди.

През 1976 г. към дружеството се създава Клуб по пещерно дело и делтапланеризъм. От 1980 г., когато участват за пръв път в републиканско първенство по делтапланеризъм, този клуб за екстремни спортове приема името „Прилеп“. През 1982 г. дейността на клуба се разширява със занимания по парашутизъм и леководно дело.

Поставено е началото и

95 години Туристическо дружество „Момини двори“ - гр. Гоце Делчев

години от построяването на хижа „Попови ливади“. Сега с голямо удовлетворение можем да кажем, че двете хижи на дружеството – „Попови ливади“ и „Славянка“ – са в прекрасно състояние. Хижа „Славянка“ се модернизирала със средства от Европейския съюз и бе обявена за хижа на годината за 2014 г., а пък хижа „Попови ливади“ е направила образцова благодарение на ентузиазма и всеотдайния труд на хижаря Димитър Пирнарев.

През 2017 г. туристите от Гоце Делчев участваха за втора поредна година в националния поход „По стъпките на Самуиловите войни“ в Петричко.

Нека споменем и името на Димитър Трапов, член на клуб „Прилеп“ към дружеството. Той е единственият екстремен бегач от Гоцеделчевския край, взел няколко призови места и награди при скоростни бягания из Пирин, от София до Черни връх, от Боровец до връх Мусала и другаде.

Много наши туристи са наградени с медали и грамоти за туристически изяви от местен и национален мащаб.

От 1998 г. до сега председател на ТД „Момини двори“ е Ангел Башов. От доста години той е член на Управителния съвет на БТС. Негова е заслугата за получаване от общината и безвъзмездно ползване дълги години на сградата, в която се помещава дружеството, а и няколко помещения до нея, осигуряващи финансово обезпечаване на дейностите на туристическото дружество.

Дългогодишен секретар на дружеството е Петър Смилянков. Неговият принос е в успешното реализиране на няколко проекта, включително и трансгранични, благодарение на което се модернизирала хижа „Славянка“ с чудесна база за провеждане на „зелено“ училище.

В момента ТД „Момини двори“ има нужда от повече квалифицирани водачи, завършили курсове в Учебен център „Маловица“. Сега се разчита най-вече на утвърдилите се напоследък опитни планинари и водачи Георги Ципаров и Асим Имамов.

В деня на 95-годишнината на ТД „Момини двори“ - гр. Гоце Делчев, Управителният съвет на дружеството пожелава на своите членове здраве и участие в нови походи, излети и екскурзии както в страната ни, така и в чужбина.

Атанас Панчалиев

лято масов поход до най-голямото езеро в Пирин – Попово езеро, който по традиция продължава и днес.

В летописа на туристическото дружество за периода 1930-1940 г. са описани вълнуващо и с подробности най-различни походи и екскурзии из Неврокопско и Югозападна България. На разположение на дружеството е клубно помещение, в което постоянно е подреден кът за излетната дейност. Тук се изнасят и походящи беседи за туристите.

След 1960 г. се активизира и разнообразява туристическата дейност, когато се създават туристически секции в почти всички предприятия и учреждения в града. Цели трудови колективи излизат сред природата в почивните дни, като най-много се посещава курортната местност Попови ливади, разположена на 15 км западно от града на границата между Среден и Южен

на туристическото ориентиране, колотуризма и природозащитното дело. Все повече се популяризира движението „Опознай родния край“.

Периодът 1970-2000 г. е наситен със стотици излети, походи и екскурзии из родния край и страната, в които масово участват 6-7-годишни малчугани до старци с побелели коси. Незабравими остават походите из Южен Пирин, Славянка, из алпийските върхове и бистри езера на Северен Пирин, връх Мусала и Седемте рилски езера, връх Ботев в Стара планина и Черни връх на Витоша, из Родопите, Средна гора и другаде. Наши туристи се изкачиха на връх Митика в планината Олимп в Гърция. Активни туристи по това време са Петър Хаджидимков, Борис Котушев, Георги Панов, Атанас Киселов, Георги Пелтеков, Кирил Лазаров, Костадин Аврамов, Илия Разложки, Димитър Бозуков, Лиляна Писина

и още много други.

За активна дейност ТД „Момини двори“ - гр. Гоце Делчев, е наградено през 1997 г. с орден „Алеко Константинов“.

През 1985-86 г. членовете на Клуба по пещерно дело провеждат 20 експедиции и проникват в 14 пещери в родния край, като ги изследват и картират. Под ръководството на председателя на клуба Димитър Пейчев и инструктора по пещерно дело Кирил Стаматов се усъвършенства техниката с въжета и други съоръжения за придвижване в подземни теснини и спускане по отвеси. Първата международна експедиция на клуб „Прилеп“ се осъществява през 1985 г. в Чехия, Унгария и Полша. След това до 1990 г. следват експедиции в Румъния, Узбекистан, Башкирия. Приемат и гости от чужбина за обмяна на опит.

В периода 2005-2017 г. продължава активната туристи-

ческа дейност в дружеството. Редовно е участието в ежегодното организиран национален туристически събор в края на август на Черни връх на Витоша, посветен на годишнината от началото на организирания туризъм в България.

Все повече местни туристи се включват в най-дългия маршрут в страната ни - Ком-Емине, а младите туристи от клуб „Пирински стражи“ при Трето основно училище „Братя Миладинови“ - гр. Гоце Делчев, с ръководители Славка Жостова, Александър Халачев и Лозана Грозданова, две години последователно (2016-2017) изминават пътя на Ботевата чета от Козлодуй до Околчица. В този поход през 2017 г. взеха участие и ученици от с. Мосомище и от Първо основно училище в града. Тук на връх Околчица учениците от Първо основно училище на брой 22-ма, с ръководител Димитър Азов, бяха приети за членове на ТД „Момини двори“, като членските им карти бяха връчени лично от изпълнителния секретар на БТС г-жа Зорница Рагонова. През 2015 г. в този многолюден поход най-възрастният от всички участници бе Арун Мейзинеф от ТД „Момини двори“ - гр. Гоце Делчев.

Продължават през последните години походите до планините на съседна Гърция, Карпатите в Румъния, Татрите в Словакия, изключително трудния връх Триглав – най-висок в Словения, също и планини в Сърбия, Македония и Турция.

Гордост за всички е и представителният хор към дружеството с ръководител Ангел Фидошев. Той изпълнява туристически, стари градски, руски и народни песни. Участва активно в културния живот на града. Печелил е много награди и призови места от фестивали.

През 2014 г. ТД „Момини двори“ тържествено отбеляза 50

90 години ТД „Купена” - гр. Пещера

В ТД „Купена” - гр. Пещера, съществуват и развиват дейността си следните клубове: Клуб по спелеология, Клуб по пешеходен туризъм, Клуб по спортно катерене, Клуб по колоездачен туризъм и Клуб по ски туризъм.

И през 2017 г. ТД „Купена” успешно изгражда и съхранява солидна материална база.

Пещера „Снежанка” е под № 37 в стотите национални туристически обекта – благоустроена и осветена, добре поддържана за среща със своите все по-голям брой почитатели. Намира се в защитена местност. Със

своите уникални варовикови образувания тя създава предпоставки за развитие на пещерен туризъм в района. От 1968 г. ТД „Купена” стопанисва и добре поддържа това национално богатство. А това води и до създаване на Клуб по спелеология, който да продължи традицията на ТД „Купена” да подготви младото поколение да опознава тази област.

Клубът по пешеходен туризъм с председател Иван Гълев осъществи доста прояви по Календарния план на ТД „Купена”, походи в района на Родопите, Рила и Пирин, Беласица и Осогово, Стара планина, Витоша, редовно участие в инициативата на БТС - изкачване на Черни връх през август.

Връх Руй, 2017

Клуб „Млад спелеолог”

циативата на БТС - изкачване на Черни връх през август.

ТД „Купена” завърши изкачването на планинските първенци на Балканите - връх Пунта Пеня и Трите Чими в Долomitите, Италия. В Словения успешно бе превзет връх Триглав при доста лоши метеорологични условия.

В Сърбия участвахме в съвместни мероприятия в Сува планина - връх Трем, и по традиция изкачихме връх Руй.

В Клуба по колоездачен туризъм с голямо желание са включени млади колоездачи, на които предлагаме обучение, планински маршрути и добра материална база.

ТД „Купена” провежда курсове: „Млад спелеолог”, „Млад природозащитник” и „Спортно катерене”, „Начално обучение по ориентиране”, „Начално обучение по ски и ски туризъм” на Учебен център – летище „Св. Константин”, където има условия за развитие на тези спортове: ски влекаче, техника за поддържане на зимни спортове и маршрути за ски бягане на 1330 м н.в.

Георги Киев,
ТД „Купена” -
гр. Пещера

Връх Трем, Сува планина

Катерене, 2017

Черни връх, 2017

Да възстановим изгорялата хижа „Кашана”

Скъпи туристи, имаме спешна нужда от помощ, за да възстановим претърпялата неотдавна пожар хижа „Кашана”. На първо време набираме средства за ремонт на покрива и ни е необходим дървен материал и цигли. Всяка подарена ръка ще ни бъде от полза. Средствата се набират по сметка: **BG25CECB97901021614500CECBGSGF** - Сдружение „Туристическо дружество Старопланински турист” – гр. Етрополе.

Туристически маршрути на Витоша

Квартал Драгалевци (София) – хижа „Алеко“ (3 часа) – Черни връх (1.30 часа) – хижа „Кумата“ (1.45 часа) – Златните мостове (45 минути) – село Владая (1.15 часа)

Витоша е разположена в Западна България, южно от София. На север-североизток тя е ограничена от Софийската котловина; на изток - от седловината Ярема, която я отделя от Плана планина; на юг - от седловината Бука Преслап, която я дели от Верила; на запад от нея е Пернишкото поле, на северозапад е Владайската седловина, която я отделя от Люлин планина. В така очертаните граници площта на планината е 278 кв. км с размери 18 на 20 км. Най-характерното и по-скоро уникално природно образувание на Витоша са нейните каменни реки, т.нар. „морени“. Едно от богатствата на Витоша са нейните води – тя е голям акумулатор на водни ресурси. Витошката вода е известна с високите си вкусови качества, а извиращата от Витоша река Струма е втората по пълноводие в България. Забележителен е и Боянският водопад – най-красивият и голям водопад на Витоша с височина около 15 м, а в южното ѝ подножие е пещерата Духлата – най-дългата (над 18 км) пещера в България.

По-голямата част от Витоша е обявена за природен парк – първият у нас и на Балканския полуостров (обявен през 1934 г. за Народно парко), а в него са включени два резервата – Бистришко бранище и Торфен резерват.

Първенец на планината е Черни връх (2290 м н.в.) – четвъртият по големина планински първенец у нас.

На Витоша са оформени няколко туристически центровете, като основни са Алеко и Златните мостове. Туристическият център Алеко не само е един от най-красивите кътове на Витоша, а е голям

и важен туристически и особено ски център. Той е най-популярният изходен пункт за изкачване на Черни връх, а една от най-популярните пътеки за върха започва от кв. Драгалевци (София) – начален пункт на българския участък от Европейския туристически маршрут Е4 (Витоша – Верила – Рила – Пирин – Славянка).

До кв. Драгалевци се стига с автобусни линии № 64, 66, 93 и 98 от кв. Хладилника.

Тръгва се от центъра на кв. Драгалевци по улицата, следваща десния бряг на Драгалевска река. Продължава се по алея, по-нагоре пътеката минава край ресторант „Воденицата“, а след нея долната станция на седалковия лифт „Бай Кръстьо“. Пресича се шосето и се продължава неотлъчно край десния бряг на Драгалевска река. По-нагоре пътеката в общи линии следи трасето на седалковия лифт, продължава се в южна посока край реката, с няколко серпентини се достига просеката на стария ски път, пресича го, по-нагоре пресича шосето за хижа „Алеко“ и се стига до местността Бай Кръстьо. По-нататък маршрутът продължава отново в южна посока, пресича се третият завой на шосето за хижа „Алеко“, с няколко серпентини преминава през гориста местност и достига голяма, наклонена на североизток поляна. След изкачване на малка височина се излиза при отклонението за хижа „Сълзица“ и се достига шосето за хижа „Алеко“. По него за около 30 минути се излиза при хижа „Алеко“ (1977 м н.в., 100 места, етажни тоалетни и бани, туристическа столова, бюфет, ресторант, ски гардероб, ски писти, влекаче, паркинг).

До хижа „Алеко“ може да се достигне по още няколко варианта:

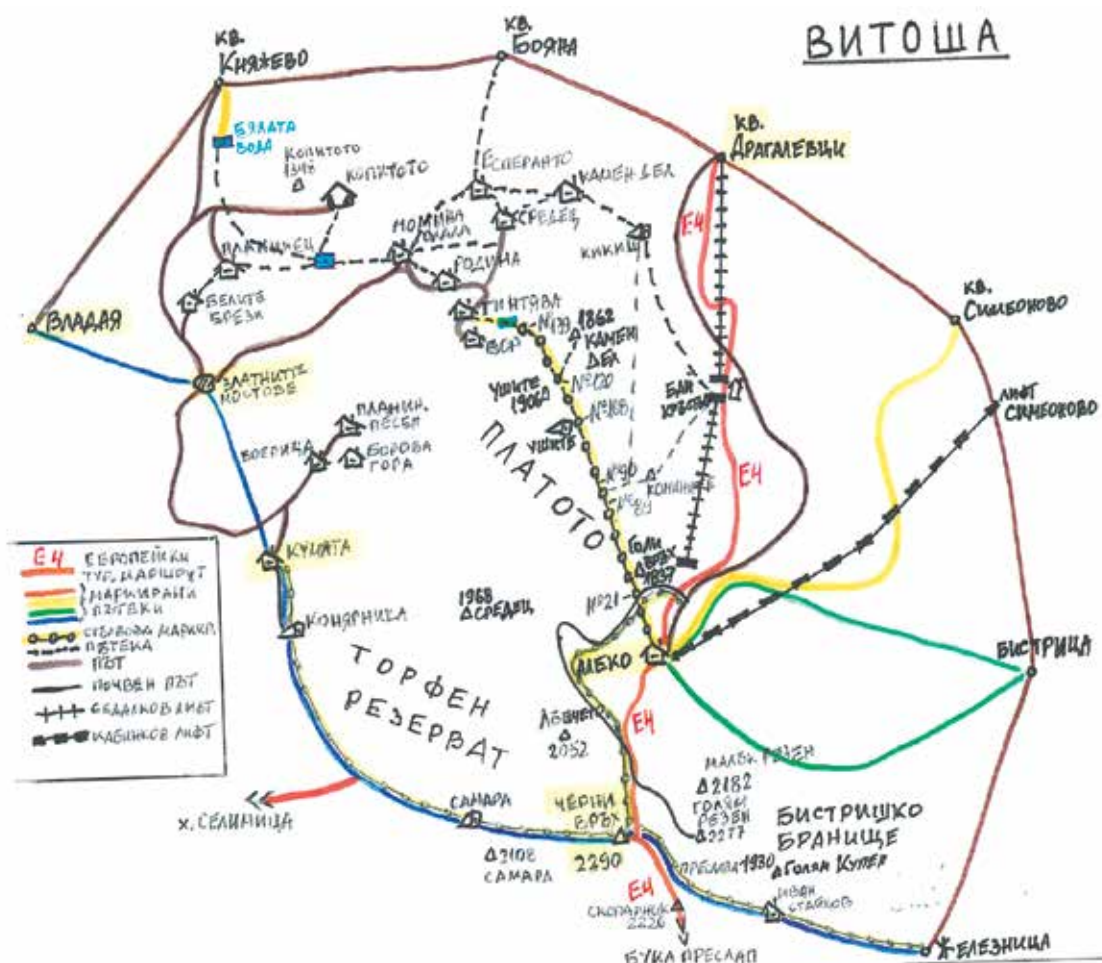
1. Кв. Драгалевци – хижа „Алеко“ – 14 км по шосе (асфалт и паваж) и с автобус

Хижа „Алеко“

Черни връх

№ 66 от кв. Хладилника;

2. Кв. Драгалевци – местността Бай Кръстьо (17 минути със седалков лифт) – Голи връх (14 със седалков лифт) – хижа „Алеко“ (10 минути по хоризонтална пътека в южна посока) до долната лифтова станция може да се стигне с автобус № 93 от кв. Хладилника.

3. Кв. Симеоново – хижа „Алеко“ (27 минути с кабинков лифт).

До долната лифтова станция може да се стигне с автобус № 122 от кв. Хладилника и № 123 от кв. Дървеница;

4. Кв. Симеоново – хижа „Алеко“ (3 часа пеша – жълта лентова маркировка);

5. Село Бистрица – хижа „Алеко“ (2.40 часа или 3.15 часа пеша в зависимост от избрания вариант – зелена лентова маркировка). До селото може да се стигне с автобус № 98 от кв. Хладилника или автобуси № 68, 69 и 70 от кв. Дървеница.

От хижа „Алеко“ за Черни връх се тръгва на югозапад по трасето на Е4 (червена лентова маркировка). Пътеката изкачва на дълги серпентини стръмния склон на местността Стената. След 30 минути край каменен заслон и чешма тя излиза на каменистия

планински път за Черни връх. Пътеката следи пътя около 1 км, след това го напуска, продължава стръмно по стълбова маркировка, преодолява малък дол, излиза на стръмнина, достига стълб № 4 и за броени минути излиза на поляната на Черни връх (1.30 часа).

Черни връх (2290 м н.в.) е под № 4 от 10-те планински първенци и обект от Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“. Именно на Черни връх през 1966 г. е поставено началото на това движение. Черни връх е свързан с една знаменателна дата – на 27.08.1895 г., по покана на Алеко Константинов, на Черни връх се изкачват около 300 души, между които и Иван Вазов. С това се полага основите на организираното туристическо движение у нас. През 1935 г. на върха е открита Втората високопланинска метеорологична станция у нас, изградена със съвместните усилия на БТС и Централния метеорологичен институт. Сега тя се използва за работа на метеоролозите и за туристически заслон с чайна за краткотраен подслон на преминаващите през върха туристи.

Защо „Бай Кръстьо“?

Малцина знаят защо в многообразната витлошка топонимия се е промъкнало това име. С него днес назоваваме местността, където днес е междинната станция на Драгалевския лифт, а името е на Кръстьо Димов Грозев.

Роден през 1875 г., той взема участие в двете войни и бива награден с много ордени за храброст. През 1922 г. става член на Туристическо дружество „Алеко Константинов“ в София и взема активно участие в строежа, а впоследствие и в стопанисването на хижа „Алеко“, дори сам изработва масите и столовете на столовата.

През 1937 г. бай Кръстьо се захваща с благородната задача да съгради туристически подслон по дългия и труден за онова време път за хижа „Алеко“. За място избира кръстопътната местност Усойте,

между Драгалевци, Комините и хижа „Алеко“. Жертвайки скромната си пенсия, с помощта на приятели съмишленици той преодолява много трудности и спънки, сам изнася на гръб материали за строежа. За три години заслонът е построен, а по-късно разширен, за да може да подслони 20 човека. В продължение на двайсет години скромният, благ и саможертвен планинар дава подслон в лошо време и късна нощ в своята уютна и гостоприемна хижичка. Софийските туристи знаеха, че при бай Кръстьо ще намерят гостоприемен и сладкодумен стопанин, който ще ги посрещне с горещ ризанов чай.

Бай Кръстьо свършва земния си път на 21 октомври 1957 година. 60 години от тогава! Малко преди това той пожелава да бъде погребан до заслона. На 22 октомври в слънчев есенен ден го изпращат стотина души от БТС, ПСС и ве-

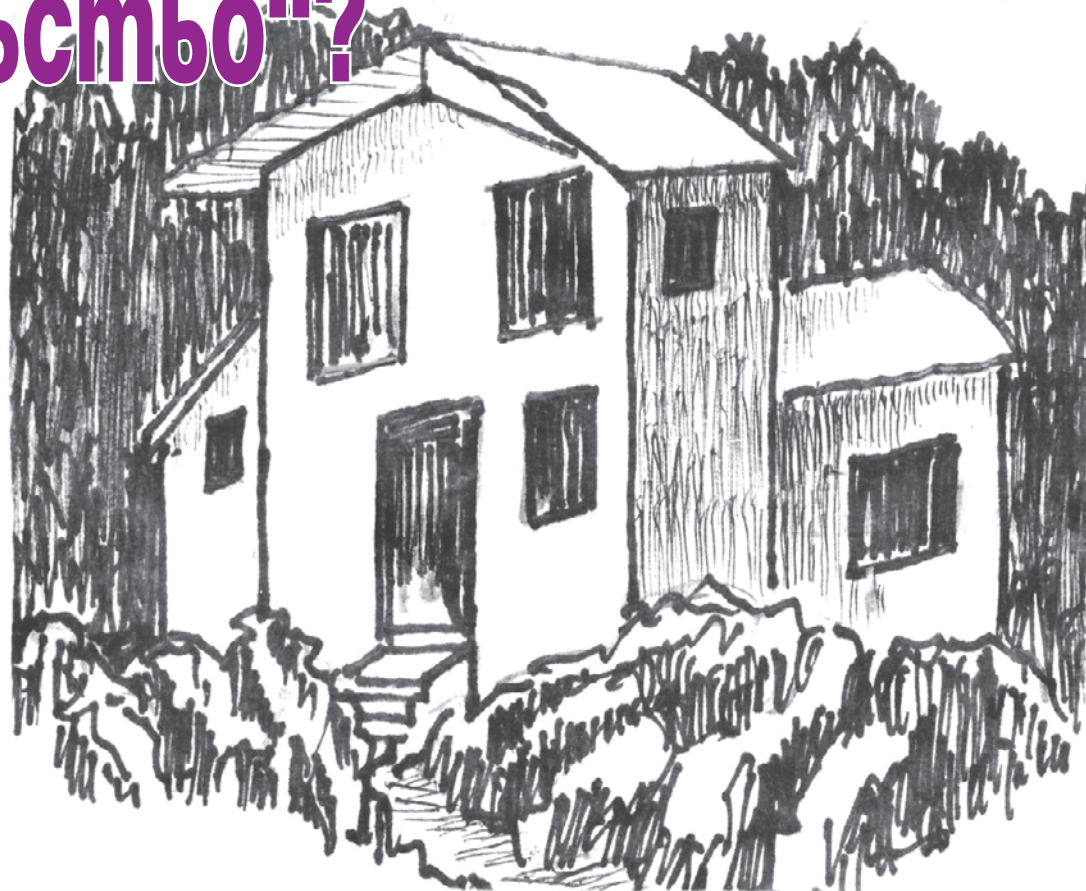
рни приятели планинари. Такава накратко е историята на един скромен живот, прекаран в

планината, осмислен от човечната грижа да бъдат приютени, стоплени и упътени изпаднали

в беда в любимата планина туристи. Затова бай Кръстьо ще остане завинаги в богатия име-

нослов на нашата любима Витоша!

Инж. Иван Петров

От Черни връх за хижа „Кумата“ се тръгва в западна посока (синя лентова и стълбова маркировка). Започва стръмно слизане и след около 35 минути се достига малка заравненост и заслон „Самара“ (стълб № 74). Маркираната пътека се спуска до друга заравненост при стълб № 65. Продължава се надолу край връх Селимица (вляво) и се достига стълб № 100 с информационна табела. При стълб № 136 при местността Три кладенци завършва втората заравненост. При стълб № 132 се слиза в местността Конярица, където има чешма и заслон. При стълб № 195 се излиза на почвен път, напуска се пътят, преминава се по мостче над Владайска река и при стълб № 204 отново се излиза

на пътя. След стълб № 218 се достига **хижа „Кумата“ (1724 м н.в., 27 места, туристическа столова, бюфет) – 1.45 часа.**

От хижа „Кумата“ за Златни мостове маркираната със син цвят пътека преминава над Каменна река и слиза на автомобилния път за хотел „Боевица“ и хижа „Кумата“. След около 15 минути от хижа „Кумата“ се достига отклонение от основната пътека, което вдясно води към хижите „Борова гора“, „Планинска песен“ и хотел „Боевица“. Продължава се надолу в северозападна посока към местността Ветро-вала, достига се отклонение вляво, което води до долната станция на ски влек. Малко по-надолу по дървен мост се

Златните мостове

преминава над ляв приток на Владайска река, достига се панорамна площадка с пейки, а след нея по стръмни стъпала, оградени с метален парапет, се слиза в **местността Златните мостове – 45 минути от хижа „Кумата“**. Златните мостове (1390 м н.в.) впечатляват с огромните си овални каменни блокове („морени“), под които се чува приглушеният тътен на Владайска река. Другата забележителност на Златните мостове е прекрасната горска растителност – огромни смърчове, вековен бук и красиви брезички. Златните мостове са може би най-посещаваният туристически и пътен център на Витоша. От Златните мостове може да се слезе по автомобилния път до София през кв. Бояна (12 км).

От Златните мостове за село Владая се слиза на северозапад по маркираната със син цвят алея край Владайска река. Алеята преминава през смесена широколистна и иглолист-

на гора, по-надолу има чешма и пейки, след кратък стръмен участък се достига местността Хайдушкото витло. Тук пътеката преминава над широк буен водопад и след 5 минути достига местността Корубите, където има заслон с огнище, чешма, пейки и маси. Продължава се надолу, като пътеката преминава последователно край сграда със заведение за хранене (вдясно), друг кът за отдих (заслон с огнище, пейки и маси), водохващане, изоставена каменна кариера. Алеята се спуска надолу успоредно на левия бряг на Владайска река, навлиза в чертите на селото и по каменни стъпала, край ресторант, в западна посока достига центъра на **село Владая – 1.15 часа от Златните мостове**. От село Владая до кв. Княжево (София) се стига по 6-километрово шосе с автобуси № 58 и 59 за кв. Княжево.

Йордан Йорданов,
експерт в БТС

Хижа „Кумата“

БТС връчи годишните си награди за 2017 година

Продължение от стр. 1

В категория „Партньорство с националните и природни паркове“ наградата получи директорът на Национален парк „Пирин“ Росен Баненски – за добрата съвместна дейност на „Паркова дирекция“ с хижарите на туристическите обекти на БТС на територията на парка.

Наградата „Най-добро туристическо дружество“ бе връчена на председателя на ТД „Орлово гнездо“ – гр. Казанлък, Жельо Желев за много добра работа по привличане на ученици и младежи в туристическите дейности.

За най-добра хижа бе обявена хижа „Планинец“ към ТД „Урвич“, която е с подменен покрив, нови санитарни възли и бани, преустроени стаи, предлагащи уют за туристите и топло посрещане от хижарката Боянка Желева.

Наградата „Най-добър обект от Националното движение „Опознай Бълга-

рия – 100 НТО“ бе дадена на Бачковския манастир „Св. Успение Богородично“, а отличен в категория „Обект от 100-те НТО с най-много харесвания“ бе музеят „Кольо Фичето“ в гр. Дряново.

В категория „Най-добро партньорство в териториалното популяризиране на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ награда бе присъдена на фирма „Дар – Велико Търново“ ЕООД с управител Румяна Христова.

Като най-добър туристически хор бе отличен хор „Дунавско ехо“ – гр. Русе, който има богат репертоар и привлича млади певци в състава си.

На финала на церемонията по връчването на Годишните награди на БТС за 2017 година председателят на БТС доц. д-р Алексей Стоев поздрави присъстващите с приближаващите Коледно-новогодишни празници и им пожела много здраве и да бъдат все така устремени последователи на традициите, завещаени ни от основоположниците на организираното туристическо движение.

Коледният концерт на хор „Планинска песен - Филип Аврамов“ внесе празнично настроение в залата

Елисавета Първанова ще предаде плакетите на Боян Петров и Атанас Скатов

Румяна Христова е една от спечелилите автомобил „Дачия“ от Томболатата на 100-те НТО

Директорът на НП „Пирин“ - Росен Баненски получава награда за добро партньорство с БТС

Миглена Джундрикова и доц. Алексей Стоев, който ѝ връчва символичния ключ на автомобил „Дачия“

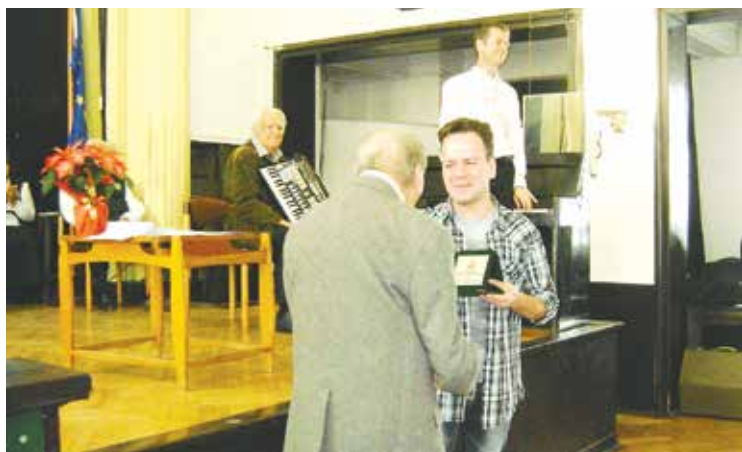
Представител на община Гоце Делчев ще предаде наградата за най-добро партньорство с местната власт на кмета Владимир Москов

Председателят на ТД „Орлово гнездо“ Жельо Желев получи наградата за най-добро дружество

Боянка Желева получи наградата за най-добра хижа - „Планинец“

Димитър Гочев връчи наградата за най-добър туристически хор - „Дунавско ехо“. Наградата ще стигне в Русе благодарение на Карел Маринович

БТС награди изявени алпинисти

От ляво на дясно: Зорница Рагонова, Георги Петров, проф. Георги Атанасов, Ангел Петров и гоц. Борис Маринов

На 16 и 17 декември на Мальовица се проведе традиционен сбор на алпинистите ветерани. С едноминутно млчание бе почитена паметта на загиналите алпинисти по време на лавината през 1965 година. Организатор на сбо-

ра бе членът на УС на БТС и председател на Сдружение то на алпинистите ветерани „Мальовица“ Георги Петров. Изпълнителният секретар на БТС Зорница Рагонова награди с Медал за особени заслуги бащата на алпинизма в България проф. Георги Атанасов

– Джиджи, проф. Малчо Малчев и алпиниста Ангел Петров. С плакет бе награден ст.н.с. гоц. Борис Маринов.

Специален гост на срещата бе героят от „Еверест 84“ Методи Садов.

Лъчезар Лазаров

Силен есенен сезон за ученическата група по туризъм към ТД „Свищи плаз - 2013“

В края на октомври младите планинари от СУ „Св. Паусий Хилендарски“ проведоха своя първи велопоход: гр. Златица – с. Църквище (Клуб за планински спортове) - гр. Златица. Децата бяха посрещнати с филм-презентация за планинското колоездене, за правилата на безопасно каране в група и необходимата екипировка. По маршрута имаше много емоции, адреналин и възгласи „Искаме пак“. Водачката на велопохода Ваня Велчева изрази задоволство от добрата дисциплина, като предложи той да стане традиционен и да влезе в календара на дружеството.

На 15.11.2017 г. отново се събрахме ученици и по-опитни туристи от дружеството, за да преминем по новата екопътека на гр. Златица. За около 3-3.30 часа пътеката се изкачва и води през четири прекрасни заслона, построени на доброволни начала от Борето Гечев. Мъглата придаваше загадъчност, но и даде възможност на децата да научат много за движение при трудни условия, по маркировка и природни ориентири. На финала всеки участник, повлиян от изпитаната емоция, даде своето предложение за име на екопътека-

ма. И отново предложение за ежегодно провеждане на проявата.

На 29.11.2017 г. малките туристи бяха изненадани от среща с един високо ерудиран, но и скромнен млад човек - Дойчин Боянов. Главен асистент в НСА, доктор на науките, алпинист, полярник, той прикова вниманието на присъстващите с чудесна презентация за изкачените от него високи върхове по света и участие в няколко експедиции до Антарктида. Присъстващите се пренесоха в един суров, негостоприемнен и все още девствен свят, обогатиха знанията си, почувстваха силата на

волята, екипния дух и роголюбие на участниците в експедициите. На детските въпроси той отговори със свеж хумор, задълбочени знания и прекрасен изказ и ги спечели за планинарската идея. Разделихме се с обещание за съвместни походи в планината и с автограф от последната му книга „Българските върхове по света“.

Пожелаваме здрава и успешна Нова 2018 година на всички планинари, а на ученическите групи по туризъм - нови интересни маршрути! До нови срещи!

ТД „Свищи плаз - 2013“ – гр. Златица

И през декември на екскурзия

Туристи от ТД „Родни простори“- гр. Елхово проведоха поредна екскурзия през месец декември. Посещавайки „Парка на миниатюрите“ във Велико Търново, Дряновския манастир и пещерата „Бачо Киро“, Травна, крепостта „Туида“ в Сливен, те се насладиха на красотата им, като всяко едно местенце остави отпечатък в сърцето им отново.

Мария Гюзелева, гр. Елхово

Януари

П	В	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Февруари

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

Март

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Юли

П	В	С	Ч	П	С	Н
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Август

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Септември

П	В	С	Ч	П	С	Н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

20

18

Април

П	В	С	Ч	П	С	Н
30						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Май

П	В	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Юни

П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Октомври

П	В	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Ноември

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Декември

П	В	С	Ч	П	С	Н
31					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Край сините „очи“ на Родопска планина

Красива и необятна е митичната Родопска, заела надлъж и шир южната част на страната ни. Какво ли не крие тя в своята гръд: и безкрайни вековни борова гора като едно необятно зелено море; и дълги безбройни ридове, много от които са като истински отделни планини; и дълги, дълбоки дефилета на големи реки, като Чепинска, Вѝча и Чепеларска (Чая); и страховити зѝбери, навдесили се над родопската „столица“ Смолян; и руини на множество крепости, бранили през вековете нейната снага от нашественици; и безкраен низ от върхове и тучни поляни, по които шетат стага; и гузина тракийски светилища, останали от дълбините на вековете, и още, и още... Но освен местното население, и неговата част от активните туристи знаят, че планината крие в своята пазва не само смолянските и чаирските малки естествени езера, но и още двадесетина големи сини „очи“. Те са плод на човешкия ум и талант и са гордостта на българските строители, защото са част от големите хидротехнически обекти, каскадите „Доспат–Вѝча“ и „Баташки водно-силос път“.

Да обхождат този низ от езерни образувания, да им се налюбват, да побродят по бреговете им и да отгъхнат сред невероятната природа около тях – ето това беше отколешна мечта на голяма част от туристите и ветераните от ТД „Шипка“ – Пловдив. Като цел тя бе възникнала по-отдавна, но многото предвидени прояви по календарния план възпрепятстваха нейното осъществяване по-рано. Но късният есенен сезон позволи такава възможност и след кратка, но стегната подготовка голяма група членове на дружество-

то се отправиха с автобус по маршрута.

Предстоеше изминаване на повече от 250 километра по пътищата из планината за през двата дни на пътешествието ни. Главният ръководител на проявата, г-жа Анна Камчева, секретарят на ТД „Шипка“ и опитните екскурзоводи осигуриха нормално изпълнение на програмата.

Интересното пътуване започна от Пловдив през Кричим, откъдето и тръгна разказът за историята и мащаба на строителството на най-големия у нас хидроенергичен обект, каскадата „Доспат–Вѝча“. Навлизайки в дефилето по р. Вѝча, вдясно от пътя ни изникна корпусът на първата от трите ВЕЦ-а „Кричим“, а минути след това блесна със своите води дългият и тесен язовир „Кричим“. Притиснат в обятията на скалистите масиви от двете му страни, той се вие като една пълноводна река между тях. Още малко и отново отгъсно, пред нас се ширна огледалото на голямото езеро на язовир „Вѝча“ (бивш „Антонивановци“). Спираме до огромната му язовирна стена, отгъхваме прехласнати от невероятната красота. Фотоапаратите усилено работят, всеки иска да отнесе спомена за това преживяване.

Пътят продължава все така да се вие и след десетина километра спираме за по-дълъг отгъх на живописния туристически обект „Чилингир“. Подкрепяме се със сандвичи, чай и кафе, правим отново десетки фотоси и пак на път. Край нас, долу, все още проблясват водите от най-южната част на язовира.

В програмата ни има и изненади. Минавайки през с. Михалково, се отбиваме да посетим единствения у нас минерален извор с естестве-

но газирана вода. Находчивите местни хора са изградили скромен, но приятен кът с четворна чешма за този природен дар, където всеки пътник може да насита да му се наслади.

Продължаваме по-нататък и следващата ни гледка е построенният преди няколко години и вече в експлоатация язовир от цитираната каскада – язовир „Цанков камък“. Неговият южен край спира в индустриалния район на гр. Девин, в който вече и навлизаме. Спираме за по-продължителен отгъх и обяд и по щастливо стечение на обстоятелствата ставаме съпричастни на голямо културно събитие за девинци – първия международен фолклорен фестивал за народни песни и танци, организиран от местните институции. Смесваме се в невероятното събитие от много участници, гости и зрители, почти от всички краища на страната. Повече от два часа се любувахме на този чудесен спектакъл, похапнахме и местни родопски специалитети и... пак на път, сега вече през Борино към Доспат, крайната ни цел за деня. По време на пътуването дотам екскурзоводът си влиза отново в ролята, като дава кратка, но съдържателна информация за цялата каскада и нейните пет хидровъзела – „Доспат–Тешел“, „Тешел“, „Цанков камък“, „Вѝча“ и крайния по течението на р. Вѝча – хидровъзел „Кричим“. Удивляваме се: всичко това е дело на български проектантите и специалисти-строители, особено ценни кадри, които днес сме ги почти загубили, защото голяма част са в чужбина!

След краткия отгъх в Борино продължаваме и ето пред нас се появява една невероятна панорама – гр. Доспат и едноименният огромен язовир със своите 19 км дължина. Той е заел долината между два дълги рида, с вековни иглолистни гори. Дъхът спира, чуват се само спонтанни възклицания, след което „заработват“ отново фотоапаратите – всеки иска да запечата сам или с приятели този миг. А времето е великолепно и предразполага към това. Една от туристките, явно твърде емоционална, възкликна спонтанно: „Божичко, тези хора дават ли си сметка, че живеят в кътче от рая?“

Но е време да се излезе от вцепенението, тъй като г-жа Камчева приканва за настаняване към хотела. Последва отгъх, познавателни разходки около района и вечеря. Състоя се една невероятна среща между домакини и гости, веселие по нашенски, отделни изяви и така до късна доба!

Утрото, казват, че е по-мъдро. Може би. След закуската в хотела групата ни се раздели по интереси в различни посоки: разглеждане на центъра на града, разходка до стената на това водохранилище, панорамни снимки и живописни обекти и така докъм обяд, когато всички поеха с автобусите към втората част от пътешествието ни. Асфалтът се вие

Каскада „Доспат–Вѝча“

Язовир „Кричим“

Язовир „Цанков камък“

двдесетина километра край източната част на язовир „Доспат“, навлиза в гъсти вековни гори, привлекли вниманието на генуезките търговци още през Средновековието. Още малко и ето я първата изненада – пред нас е разлял води язовир „Широка поляна“, част от каскадата „Баташки водно-силос път“. Тук е голямата почивка и полагаемият се обяд, но преди това има достатъчно време за една прекрасна разходка из околностите. Отново снимки, отново емоции...

След отгъха и обяда пътят ни зове и ето навлизаме отново в прекрасни иглолистни гори, сред които проблясват водите на следващия голям водоем, язовир „Г. Беглик“ (бивш „В. Коларов“). Екскурзоводът пояснява, че след него е малкият, язовир „Беглика“, а язовир „Тошков чарк“ остава настрани, вдясно от нас. Не след дълго пред нас се ширва с цялото си ве-

ликоление първенецът на каскадата, язовир „Батак“. Спираме, слизаем всички и се залавяме с фотоапаратите. Екскурзоводът разказва за строежа му и цитира някои технически данни, отговаря на любопитни въпроси, както и информация за курортните места край него – Цигов чарк, Дъното (Стената) и Св. Константин.

Още под влияние от видяното и чутото през двата дни, тръгваме за към родния Пловдив. Неуморният ни екскурзовод допълва и още неща – за ВЕЦ „Батак“, ВЕЦ „Пещера“ (бивш „Кимон Георгиев“) и ВЕЦ „Алеко“, с което приключва и двудневната му беседа.

След час и половина, през гр. Батак и гр. Пещера, се прибираме у дома, натрупали куп впечатления за невероятните сини „очи“ на Родопска планина.

Димитър Луканов

Коледните благотворителни балове на великотърновските туристи

На 13 декември 1903 г. Настоятелството на Туристическо дружество „Трапезица“ за пръв път кани гражданите на Велико Търново на Благотворителен бал в салона на читалище „Надежда“. Събраните средства в размер на 173.85 лв. са използвани за благоустрояване и залесяване в района на Руския паметник на Света гора.

Зимното тържество се превръща в престижно и очаквано с нетърпение и радост светско събитие – превръща се в традиция и емблема на културния живот във Велико Търново, а дарените средства се оползотворяват за различни благородни инициативи. През 1905 г. с парите от благотворителния бал се залесява поречието на река Янтра с тополи и орехови гръбчета, през 1906 г. – за отпечатване на първия Туристически пътеводител на Велико Търново и региона, подготвен от туристическото дружество. През 1914 г. парите са помогнали за възстановяването на разрушената от земетресението през 1913 г. туристическа хижа на Царевец.

22 август 1907 г. излиза от печат „Пътеводител на Велико Търново“ – модерно, съобразено с европейските тенденции в този жанр издание. Обнародването му става факт благодарение на дарителския жест на Търновския окръжен съвет – 1000 лв., на Общинския съвет – 400 лв., на княз Фердинанд I Сакскобургготски, както и на неуморимите дейци на туристическото дело Леон Филипов, Димитър Багрилов, инж. Христо Сапаров, арх. Георги Козаров, Петър Тереев, Екатерина Минчева и др.

Настоятелството на туристическото дружество взема родолюбивото решение средствата от продажбата

на пътеводителя да се използват за строеж на първата туристическа хижа на хълма Царевец, а 300 лв. да се дарят за построяването на хижа „Чумерна“.

На 25 август 1911 г. започва строежът на първата туристическа хижа в България. Хижата е официално открита на 24 май 1922 г. на Петнадесетия национален туристически събор. Заедно с решението през 1910 г. да се даде мястото на Царевец за построяване на хижата, княз Фердинанд I дарява и 500 лева с пожелание „дружеството да работи все така усърдно за запазване на търновските старини, които трябва да бъдат скъпи за всеки българин“. Неговият жест е последван от Великотърновската окръжна постоянна комисия – 1000 лв., от Общинския съвет – 500 лв., от местния гарнизон, Военната болница, редица известни и уважавани интелектуалци, лекари, банкери и частни лица, обявени от Настоятелството за дарителни членове.

Двама стипендианти за отлични спортни резултати – Иван Сираков и Валерия Станева, излъчи Управителният съвет на ТД „Трапезица 1902“ на възстановения Колеген благотворителен бал. На 13 декември 2007 г. в благородната инициатива на дружеството се включиха много и щедри бизнесмени, местни политици и членове на дружеството. Благотворителният бал бе открит от председателя на туристическото дружество – г-н Паскал Паскалев. Приветствие към гостите отправи тогавашният председател на Общинския съвет – Велико Търново, г-н Христо Христов. 2023 лв. на браха организаторите за предстоящото честване на 100-годишнината от обявяване

на независимостта на България, събитие, към което ТД „Трапезица 1902“ е съпричастно. Всеки 4 лв. от закупените 199 куверта бе за каузата, всички билети от специалната томбола и карнавалните аксесоари бяха продадени. В дарителницата бяха събрани 576 лв.

4123 лева бяха дарени на Колегния благотворителен бал на Туристическо дружество „Трапезица 1902“. При перфектна организация и с много настроение туристите проведоха своя благотворителен бал, средствата от който ще бъдат използвани за създаването на първия в България Музей на туризма и туристическите спортове. Българският туристически съюз напълно подкрепя инициативата за изграждането на музей във Велико Търново. Местни политици, хора на бизнеса и членове на дружествени клубове, успели да закупят от лимитираните 150 куверта за бала, също дадоха своята финансова подкрепа и на място в специалната дарителница. Така туристическото дружество продължава своята над 100-годишна традиция първо във Велико Търново да се подемат различни инициативи, които да се превръщат във въпрос на престиж за цялата страна. Дарения направиха още „Вектор Конструкт“ – Кирил Маринов, „Уолтопия“, „Арба“ – Марин Маринов, „Аз-рима“, „Торн спринг“, Алпийски клуб „Планини и приключения“ и ТД „Българка“ от Сливен. Сумата е събрана от благотворителна част от цената на всеки куверт, от дарителница, от продадени 357 билета от благотворителната томбола и от продажба на коледни аксесоари.

През годините до 2017 г. чрез Колегния благотворителен бал

In memoriam

Сбогом, бате Веско!

На 91-годишна възраст ни напусна доайенът на туристите ветерани при Туристическо дружество „Сърнена гора“ – град Стара Загора Веселин Василев. Като дългогодишен член на Управителния съвет на дружеството и председател на Клуба на туристите ветерани той има голям принос за развитието на туризма в нашия град. Един знаещ, прецизен и дисциплиниран планински водач си отиде. Замря акордеонът, с който ни веселеше. Остават многото маркирани планински пътеки и заслони, построени от неговите ръце.

Почивай в мир, приятелю!

Донка Генчева,
ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора

на туристите бяха осигурени част от средствата за издаване на „Пътеводител на туристическите маршрути в община Велико Търново“, за изработка на входен знак в местността Ксилифор, за почистване и възстановяване на съществувалите пешеходни маршрути в крайградската зона на Велико Търново, за създаване

на туристическа алея „Горско царство“, за залесяване на парка за отгди Ксилифор и др. За Новата 2018 г. средствата, дарени на Колегния благотворителен бал, ще бъдат за изграждане на Въжена градина в парк Ксилифор. Вече е направено първото дарение от „Уолтопия“ ООД – съоръжението, което ще се монтира, за да се из-

гради въжената градина. С благодарност към Ивайло Пенчев и Метин Мусов – управители на фирмата. Надяваме се и тази година Колегният благотворителен бал да се радва на широк интерес, за да може прекрасната идея на туристите да се превърне в реалност.

Румяна Николова

55 години Клуб на туристите ветерани към ТД „Трапезица - 1902“

2017 г. е годината на нашето петдесет и пето летище. Общо сме организирали около 180 туристически прояви – походи, излети, екскурзии с около 5100 участници. Разнообразна е културно-просветната ни дейност – чествания, празници, тържества и др. Техният брой надхвърля 100 с около 4800 участници.

През последните години организираме за нашите членове почивка на планина в с. Шипково, Троянско, и на море в с. Равда при много изгодни условия. През 2016 г. на море бяха две групи и на планина – една група. През 2017 г. имаме по една група на планина и море. Активно се включваме в изяви на ТД „Трапезица - 1902“ – като Осмомартенския поход, Деня на производителя, Еньовден с излет и направа на венци. Ежегодно по 6 пъти в годината участваме в инициативата „Движи се и победи“ с еднотелни походи в района на Велико Търново. Всяка година се включваме в проявата „Да почистим България“, като почистяваме в района на Ксифор и комплекса „Момина крепост“.

Съвместно с Общинския съ-

вет на Съюза на пенсионерите провеждаме пенсионерски туристически събор, чието начало беше поставено през 2012 г. Съборът от общински постепенно прерасна в регионален.

През последните 5 години проведохме четири национални срещи с членове на клубове на туристи ветерани от страната. През 2016 г. коледно-новогодишната ни среща, организирана от БФТВ с ръководствата на клубовете, се проведе във Велико Търново в комплекса „Момина крепост“ с наше активно участие.

През 2015 г. отбелязахме 50-годишнината от създаването на хор „Света гора“ към КТВ с богата концертна програма. Освен хора юбилар в нея се включиха и хор „Старопланинско ехо“ към ТД „Узана“ – гр. Габрово, с ръководител Стефка Караленева, вокална група „Старопланински бисери“ към КТВ – гр. Елена, и мъжката вокална група на хор „Еделвайс“ към ТД „Трапезица – 1902“ – гр. Велико Търново. Хор „Света гора“ е участвал и в петте празници на туристическата песен, организирани от БТС и Сдружението на туристическите хорове в градовете

Трявна, Шумен, Асеновград, Стара Загора и Плевен.

Богата и разнообразна е и културната ни програма. Освен традиционните прояви и чествания през периода се включихме и в инициативи, свързани с опазване на Родината ни. По-важни от тях са: „Планините на България“, „По поречието на р. Янтра“, „Пролетни цветя и билки“ с изложба на снимки, правени от наши членове. Имаше и няколко рецитала за Васил Левски по повод годишнината от обесването му, както и поетичния рецитал „Зимно възшебство“.

През последните години провеждаме редица прояви, свързани с инициативата ни „Опознай родния край“. Посещаваме различни природни и исторически забележителности в региона и областта – в селата Пушево, Хотница, Ма-

рян – Еленско, Горна Студена – Свищовско, градовете – Сухиндол, Елена, Павликени и др. За 140-годишнината от Априлското въстание организирахме екскурзия до Брацигово, Перущица, Пещера, Бяла черква и музея в Дряновския манастир.

Броят на членовете на КТВ варира между 140 и 150 редовно отчетени. Съставът през последните 5 години доста застаря, което доведе до намаляване броя на участниците в походите и излетите. Около 30 човека са на възраст 80 и над 80 години, една част от тях са все още активни

участници в изявите ни. 24 от членовете ни са носители на значката „Турист ветеран“, 22 имат значки – бронзови, сребърни и златни от 100-те национални туристически обекта.

Клубът разполага с богат снимков материал и дискове, отразяващи нашата дейност. Всяка година в него се включват нови членове, което ни дава вяра, че клубът ще продължи успешно да се развива и в бъдеще.

Румяна Цонева,
председател на клуба

В планината на еделвайсите

тен клип, докато от диктофона ми звучеше началото на Петата симфония на Бетовен, а след това гласът и китарата на приятеля ми Теодосий с песента „Очи черные“. Тодор ме снимаше с фотокамерата как размахвам пикела. Рученето на рогопска гайда не можа да влезе в клипа, защото изтощената батерия прекъсна действието на фотокамерата. До вечерта сълязохме в Терскол, където краката ни „плачеха“ от умора! Нагоре и надолу не ползвахме помощта на лифтове и ратрак, както правят мнозина. Те достигат върха, преодолявайки пеша втората половина или последната четвърт от деневелацията до него. Все едно някои да кажат, че са пробягали класическия марафон, стартирайки от 20-ия или 30-ия километър.

На 28 август се приземихме в Бишкек – столицата на Киргизия. На летището получихме визи и се прекачихме на самолета за гр. Ош. Киргизите са монголоиди. Много далече са от българската простотия. Имам предвид замърсяващите населените места и планините с фасове и други битови отпадъци хора и много татуирани такива. И тези, които пият кафе и бира по улиците и в превозните средства на градския транспорт. У нас колездачите са ненаказуема напасть в градовете и по пешеходните пътеки на Витоша. Нито едно правителство след 10 ноември 1989 г. не желае да действа решително срещу тези, които замърсяват населените места и красивата ни природа! На 29 август пътувахме с микробус от Ош до базов лагер Ачик Таш на 3600 м н.в. Персоналът в лагерите е руски и киргизки, всички говорещи руски и английски. За пореден път сме трогнати от гостоприемство-

то, сърдечността и отзивчивостта на руснаците. Киргизите не им отстъпват. Храната е вкусна, висококалорична и разнообразна. Около палатките и по поляните наоколо цъфтят еделвайси. На 31 август натоварихме тежките раници на магара и коне, които ги пренесоха до предния базов лагер на 4400 м н.в. Там са няколко отделни лагера. На преваля на пътешествениците на 4200 м н.в. се отбих и изкачих първия си четирихилядник – 4250 метра за около 15 минути. На 1 август изкачихме връх Домашний, 4735 м н.в. за около час. На 2 август между закуската и обяда изкачих третия си четирихилядник, намиращ се северно от лагера, висок около 4800 м. Времето се влоши за 2 дни. На 5 август със Станислав се изкачихме на връх Юхин на 5130 метра и там пренощувахме в палатка на 5100 м н.в. За първи път посрещнах рождения си ден – 7 август, толкова високо – на 4400 м.

На 8 август с водача Игор и Станислав поехме към лагер 2 – 5300 м. Там пренощувахме. През нощта преваля, а когато се събудих, нямаше сили да продължа нагоре. Стана ми много тъжно, като при несполучена любов. За разлика от мен, природата е надарил Милена Иванова с отлична поносимост към разрежения въздух. Тя бе в съседния лагер. Може би въздушевена и импулсирана от моето присъствие, изкачи връх Ленин – 7134 м. Авицена е новото му име. Позитивният инат ѝ помага да не се откаже, а силната воля и катерачески умения да преодолее най-трудните места я доведоха до това постижение. Родена е преди 65 години в София. Майка на три деца и с висше образование. На 50 години завършва курс по алпинизъм. Нейната неукротимо-весела

опърничавост, интелект и чувство за хумор правят очарованието ѝ още по-впечатляващо! Затова нейното присъствие е винаги желано, когато сме в планината или се събираме по различни поводи. Успехът ѝ е голям и забележителен. Всички се радваме на него. Тя е Мисис Авицена.

На 13 август в лагера отивам при лекар. Вдигнал съм кръвното. Не можах да се аклиматизирам достатъчно. На 15 август от лагера Ачик Таш поемам нагоре. От подножието на преваля на пътешествениците се насочвам към избрания връх. Стадо якове ме поглеждат с безразличие. Изкачвам се срещу течението на бълбукащо поточе. Преодолях стръмен, каменист сипеи с нестабилни камъни до гребена, извеждащ до върха. Подсякох отвесна скала. Излязох на скалистопесъчлив ръб. Продължих по снега под него. Остават ми около 200 м. Прекрасно и приказно-приятно! Изживявам всеки миг на върховна планинска радост – празник за душата и тялото! Достигам най-високата точка на тази огромна пирамида. Сигурно съм първият българин на този връх. Класическата и народната музика, поезията, споделяната любов, емоцията от тениса и планините обогатяват душата ми. Това богатство не се измерва с пари. За него са нужни очи, сетива, сърце и душа. Снимах във всички посоки. По-високо съм от връх Петровски, 4830 метра, на около 4900 м. Нямам уред за измерване на надморската височина. Преди 3 години на тази дата изкачих Елбрус. Догодина желая отново да дойда тук и на съседния Алайски хребет. Да изкача още няколко върха, само да имам здраве и живот. Довиждане, Памир!

Александър Коцев

Между 29 юни и 18 август посетихме Памир благодарение на туристическа фирма „Трекинг“. Мартин Стоянов, 27-годишен (изкачил Елбрус), Христо Кожухаров, 35-годишен (с изкачване на връх около 5600 м н.в. в Хималаите), и аз – Александър Коцев. И тримата от София. Четвъртият планинар в групата Станислав Петранов е на 57 години от Бургас, стъпил на

3 континентални първенци – Елбрус, Килиманджаро и Аконкагуа. През август 2014 г. с Тодор Димитров (роден през 1951 г. в с. Кромидово) изкачихме Елбрус. На 14 август сутринта тръгнахме от Терскол, 2150 м н.в., и след 9 часа спряхме за нощувка на 4200 м н.в. (Приют на 11-те). На 15 август (Богородица), при тихо и ясно време, се поздравихме на върха. Там направихме двемину-

35 години от провеждане на Втория национален туристически поход „По стъпките на Апостола на свободата – Васил Левски“

Отмиващата си 2017 г. бе под знака на 180 години от рождението на Апостола на свободата Васил Левски. Това ме върна в годините назад, нашето участие на учениците от експедиционен отряд „Альоша“ при СПТУ по строителна механизация – гр. Пловдив, в този поход – наше първо участие, което продължи след това в годините. Бяхме заедно с учениците от Техникума по електроника „А. Попов“ от гр. Велико Търново с ръководител м.с. по туризъм Димитър Богданов, с който сме приятели дълги години – от 1973 г., та досега. Походниците бяха ентусиазирани, въодушевени, доволни от тази проява, ръководени от заслужилите майстори на спорта Георги Данов – председател на БФТ, и Христо Георгиев – главен редактор на сп. „Турист“.

В нашия отряд участник бе сега световноизвестният футболист на България Христо Стоичков, тогава ученик във втори курс, на когото преподавах двигатели с вътрешно горене с курсов ръководител Мария Канева – преподавател по физика.

Походът започваше от Пазарджик, завършваше на Къринското ханче и гр. Ловеч и продължаваше 10 дни. След продължителните преходи генем нощувахме на палатки – бивачните съоръжения се превозваха с транспорт. След преходите построявахме палатките, а сутрин рано отново ги скътавахме и

така 10 дни – от 13 до 24 юли 1982 г. Сборният пункт бе на „Острова“ в гр. Пазарджик, където бе първият бивак. Не ще забравим как ни нападна цяла нощ комарите. Сутринта в походен строй сме пред хана на Никола Ръжканков – верен другар на В. Левски. Цветя пред паметна плоча и слово от Делю Цонков от гр. Сопот – радетел за провеждането и утвърждаването на този поход заедно с нашите ръководители. С автобус достигахме гр. Стрелча, където разглеждаме музейната сбирка и хана, където е отседнал Левски. Навсякъде по маршрута от гр. Пазарджик до гр. Ловеч се изслушват беседи, поднасят се венци и цветя на паметници и паметни плочи, свързани с Апостола. От гр. Стрелча до гр. Панагюрище преминаваме пеш маршрута през местността Марков камък, микроязовир „Черешка“ и „Маньово бърдо“. Тук посещаваме музея, хана на Найден Дринов, където е отседнал Левски, къщата-музей „Райна Княгиня“. Втория ден пеша от гр. Панагюрище до гр. Копривица – по пътя на Кървавото писмо от 1876 г. – 6 часа. Разглеждаме музеите и нощуваме. На 3-ия ден преминаваме от гр. Копривица до с. Старосел – 7 часа през ливади, поляни и гористи места, през местностите Столава то краище, Пересатица, хижа „Бунтовна“, Даутова поляна и достигахме с. Старосел – население то на селото активно участвало в Априлското

въстание през 1876 г. Четвъртия ден пътуваме до гр. Хисаря – 3 часа, преминавайки през р. Мъничица – кв. Веригово. Тук имаме санитарен полуден – на плаж, организиран от ТД „Орела“ – гр. Хисаря. Тук ще отворя скоба, че учениците от Пловдив и Велико Търново, участващи в похода, навсякъде, където имаме възможност по маршрута, организирани от Христо Стоичков, започваха с футболни изяви. Не ще забравим, че в с. Черни Осъм Стоичков се контузи и трябваше да го водим на лекар в гр. Троян – размина му се без счупване. Той беше дребен, но много активен, туристическият му

клин достигаше до глезените (не до коленете). Петия ден с преход от 4 часа посещаваме с. Войнягово, където Левски е бил учител. Разглеждаме музейната сбирка. Пешком до гр. Карлово с разглеждане на къщата-музей и участие в националните тържества и заря-проверка, посветени на Апостола. Бивакът тук е на стадиона. Шестия ден ни извозват с автобус до с. Кърнаре и се отправяме за Беклемето – през стария път за Троянския проход. Маршрутът трае 8 часа и многократно по него е минавал Левски. Седмия ден – от Беклемето през хижа „Чучул“ за 6 часа достигахме с.

Черни Осъм, където бивакуваме. Посещаваме Природонаучния музей и скривалището на Левски в Троянския манастир. Осмия ден преминаваме за 4 часа през с. Орешак до с. Дебнево – през махала баба Стана, където също има паметна плоча на Апостола, а в с. Дебнево посещаваме музейната сбирка. Девтия ден от с. Дебнево до Къринското ханче пътуваме почти по асфалтов път през селата Стефаново и Дъбрава, за 5 часа сме в с. Кърпина – беседа в Къринското ханче. Автобусите ни отвеждат в гр. Ловеч – посещение на музея и величественния паметник на Апостола. Така участниците

в похода, получили урок по родолюбие, любов към природата и посетили 10 от 100-те НТО, се връщат по родните места с изпълнени с въодушевление сърца.

Желая, ако е възможно, този поход да се възстанови по този маршрут. В момента се провежда частично за 3 дни.

Снимките са от съученика на Христо Стоичков – Стоил Кишишев, също участник в похода. Стоичков на снимките е с анцуг.

М.с. по туризъм Николай Добрев, председател на Клуба по пешеходен туризъм към ТД „Егелвайс“ - гр. Пловдив

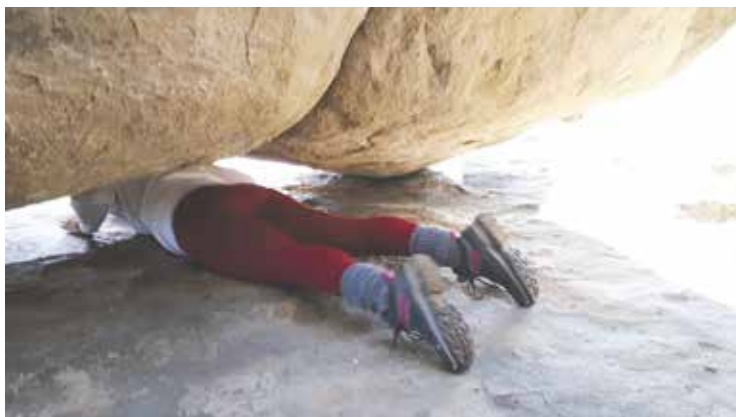
Поискайте и ще Ви бъде гадено!

Ноемврийски ден, слънчев и топъл. Последният ден на циганското лято. Група туристи от туристическо дружество „Осогово“ - гр. Кюстендил, се отправихме на разходка от Яменското ханче до село Лиляч. В местността Манастира искаме да разгледаме древно-тракийско светилище от скални образувания, наречено „Провиралката“. В близост е и църквата „Свети Георги Победоносец“.

Приключението ни стартира в 10,00 часа от Яменското ханче, където оставихме колите. Пътят е земен и изровен на места, а красивите гледки към планините Рила, Конявска, Осогово, Дукал ни омайваха. Красива феерия от златни цветове и ръждивокафяво, която пленява сърцата ни. Уж застудява, а топлотата на цветовете ни серява отвътре. Вървейки в приповдигнатото строение от красивата природа и чистия въздух, а може би и от мястото, след около два часа вече бяхме в местността

Пещера. Множество пещери, леглото на Крали Марко, священ лековит карстов извор, който никога не пресъхва, светилища и оброчища, които тънат в неизвестност, гори и за местните хора. Непроучено място, тънещо в храсти и дървета, обрасло и неподдържано. Място, пълно с история, и то много древна. Предания гласят, че някога там е имало тракийско светилище и се усеща някаква енергийна мощ. И до днес, през годините, макар и позабравено, мястото е свято по своему. Някаква своеобразна сила, която кара човека да почувства успокоение и синхрон с природата и вътрешния си мир.

След богата фотосесия, се отправихме към местността Манастира. Мястото е заобиколено от борово гора. Намира се на една голяма ливада. Красиво е през цялата година. Зеленина, багри, небе и един огромен безкрай. Има интересни скални образувания, намиращи се при църквата „Св. Георги

Победоносец“. Местните хора вярват, че „Провиралката“ е природно чудо, което притежава много силна енергия. Носи се предание, че детето на император Юстиниан също се е появило на бял свят, след като той довел жена си Теодора в светилището да изпълни ритуалите под скалата.

Светилището се състои от няколко големи скални блока, като в основата на масива е образуван тесен тунел,

в основата на който оформя т.нар. „провиралище“. Отворът е висок около 0.30 м, а дължината му е 1.5 м. През този процеп трябва да се провре бездетната жена, за да се събдне желанието да добие рожба. Според местните жители, ако човек се вгледа в скалата, ще открие прилика с женско тяло в гръб, седнало на камъните, а за земята под него се вярва, че е полирана от успешите да преминават в желанието си да

събднат мечтата си да добият рожба. В непосредствена близост са разположени два скални олтара, където ясно се отличават улеите, издълбани в камъка. Според други предания на това място траките са устройвали мистични ритуали за плодородие. По поляната около скалния масив са разпръснати едри плоски кръгли камъни. Според някои това са останки от древни маси за пиршества, според други пък са били олтарни камъни.

Отивайки там, човек се чувства изгубен в безкрая. Но отивайки с вяра в Бога и в Доброто, може да очаква само добро. Достатъчно е да останеш за кратко, за да усетиш покой. Можеш да довериш болките и тревогите си на това свято място и да си тръгнеш с лекота.

Вярвайте! Поискайте и ще Ви бъде гадено!

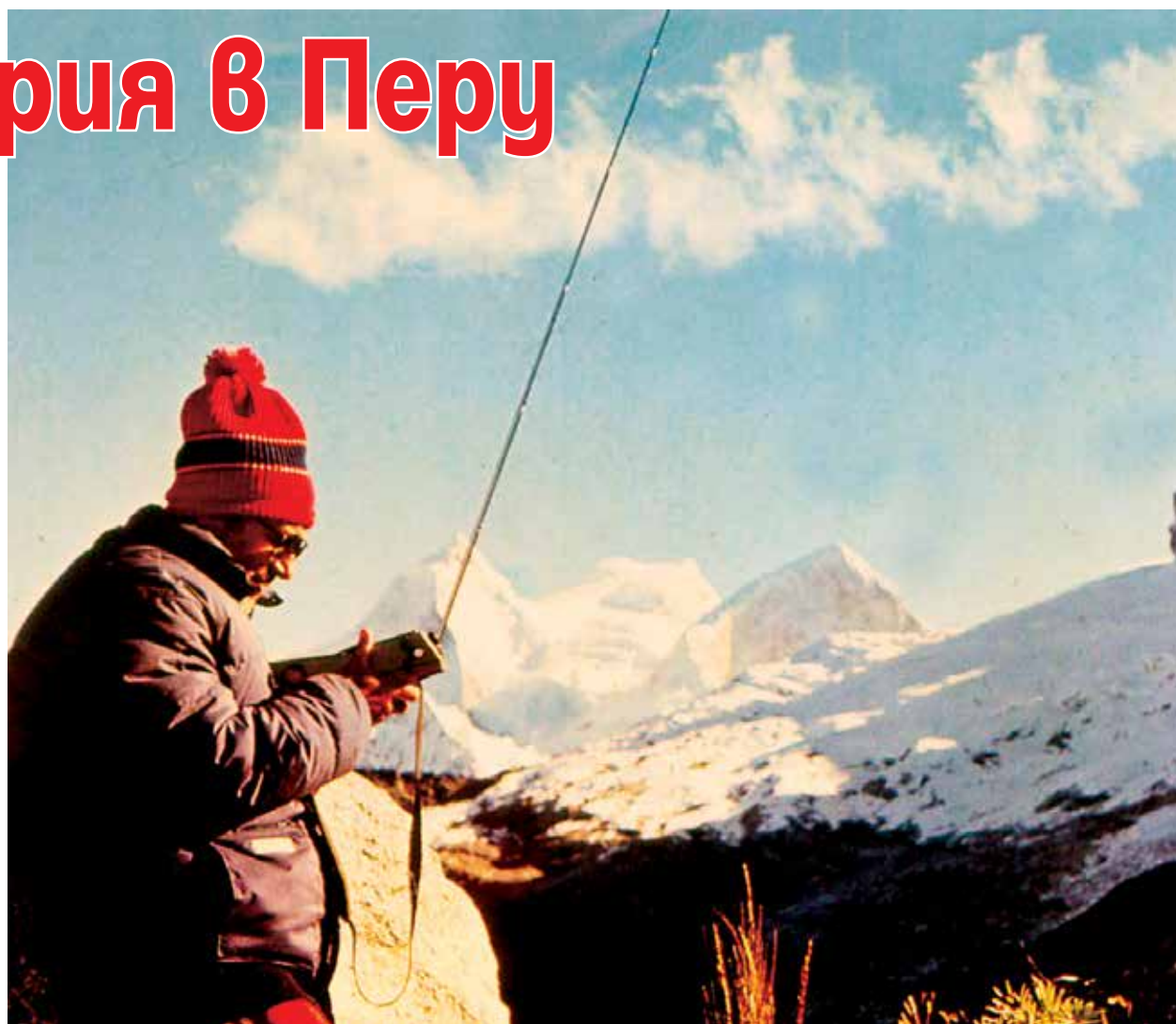
Силвия Михова, секретар на ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Връх България в Перу

От 28 юни до 10 август 1984 г. Алпийският клуб при Туристическо дружество „Родни балкани“, съвместно с ОС на БТС – Варна, организираха и успешно проведеха експедиция „Перуански Анд 84“. Експедицията имаше две основни задачи – изкачването на най-високия връх на Перу Уаскаран – 6768 м н.в., който същевременно е и най-високият връх на цялата Тропическа зона. Втората задача бе да се изкачи връх на територията на Перу, на който не е стъпвал човешки крак и на който да бъде дадено българско име, и това да бъде БЪЛГАРИЯ. След продължителна, почти двегодишна подготовка, както в организационно, така и в спортно-техническо естество, бе утвърден окончателният състав на експедицията, както следва:

1. Илия Раев – ръководител на експедицията, работник в ОНС – Варна, зам.-председател на ОС на БТС на обществени начала. 2. Сандю Бешев – зам.-ръководител, змс по алпинизъм, доктор на педагогическите науки, доцент в Аграрния университет в Пловдив. 3. Д-р Яко Кузманов – лекар на експедицията, изпълнявал същата длъжност и на първата варненска експедиция „Монблан 82“. Работи в Окръжна болница – Варна. 4. Наско Ламбов – змс по алпинизъм, участник в първата българска хималайска експедиция „Ахоце 81“. Има значими изкачвания у нас, в Алпите, Кавказ и Памир. 5. Кънчо Матеев – змс по алпинизъм, участник в първата българска хималайска експедиция „Ахоце 81“. Има значими изкачвания у нас, в Алпите, Кавказ и Памир. 6. Кирил Карастанев – първостепенник по алпинизъм с множество трудни изкачвания у нас и в чужбина. 7. Слави Марков – първостепенник по алпинизъм с множество изкачвания в нашите планини, в Алпите и Татрите. 8. Радослав Славов – първостепенник по алпинизъм, участник в разширения състав на експедиция „Еверест 84“, с изкачвания на два седемхилядника. 9. Николай Невев – второстепенник по алпинизъм, отличен състезател по скално катерене, студент. 11. Бенце Роблес Акоста – преводач, перуански студент във ВМЕИ – Варна.

Като зам.-ръководител, отговарящ за спортно-техническата част на експедицията, бях оторизиран най-вече с изясняването на спортните въпроси по изкачването на първия връх, както и около втората задача – изкачването на „дегствен“ връх и назоваването му с българско име. За целта използвах лично си приятелство със Светослав Колев. Полиглот, свободно владеещ 40 езика, журналист на свободна практика и сътрудник на дзизина ежедневници, седмичници, най-вече по темите на алпинизма, спелеологията, вулканологията, мореплаването и пътешествията.

Няколко месеца преди опитването ни за Южна Америка Светослав Колев ме прие в дома си на бул. „Княз Дондуков“ 53. След като изслуша доводите и молбата ми, той веднага отговори: „Няма да имате никакви проблеми. Тук си на точното място. Сеньор Сесар Моралес Арнао ми е личен приятел, а той е най-важната фигура в Перу по въпросите на андинизма, географията и глациологията, главен редактор (директор) е на авторитетното списание АНДИНИЗМО И ГЛАЦИОЛОГИЯ (ANDINISMO Y GLACIOLOGIA).“

Разговорът ни продължи в същата посока още дълго. Обсъдихме всички проблеми, които евентуално биха възникнали на местна почва. След десетина дни Светослав Колев отново ме покани в дома си. Останах много приятно изненадан. Двамата приятели бяха обсъдили, дискутирали и накрая дори избрали няколко върха за името България в района Чампара. Уговорката им бе, когато пристигнем в Перу, да направим среща с новия ни приятел, за да доуточним всичко на място.

Така и направихме. С помощта на Ваньош

Крачунов и Красен Кръстев от българското посолство в Лима срещата ни премина почти протоколно, тъй като по всички въпроси се бяхме договорили.

Когато първата ни цел – изкачването на вр. Уаскаран, бе вече реална действителност, ние се завърнахме отново в Уарас. В трите дни, определени за почивка, по-голяма част от времето си отделихме за нови консултации. Посетихме сеньор Луис, съдържател на хотел „Андино“. Сеньор Луис, който е швейцарец, има голям опит в планинарството и андинизма, познава отлично Кордилера Бланка. Той не само стопанисва един от най-реномираните хотели в алпийската „столица“ на Перу, но е и главен организатор на спасителната служба и сдружението на водачите в гр. Уарас. Той, както и нашите нови приятели Педро Янак и Филиберто Руриш, оказали ни помощ с мощните си радиостанции под вр. Уаскаран, отново и недвусмислено ни потвърдиха казаното от сеньор Моралес – район Чампара.

„Щом сеньор Моралес – ни каза Луис – ви е посъветвал за района и дори за върха, отидете там. Той е най-добрият познавач на Кордилера Бланка и на него може да се вярва.“ Изборът бе окончателен.

От картата, която държахме в ръцете си, от разговорите с местните жители и перуанските андинисти и най-вече от указанията на сеньор Моралес познавахме добре Чампара и дори бъдещия вр. България. В този район притокът на алпинисти

е значително по-малък и в днешния си преход бяхме почти сами. По едноименната р. Тарика набрахме бързо височина.

В обедните часове на деня на височина около 4000 м разпнахме малките си палатки. При нас трябваше да нощуват и двамата ни придружители на мулетата, а на тях такова нещо не им се беше случвало. Момчетата се страхуваха от зли духове, а може би и от мечките, за които със страхопочитание ни говореше и Хуан. С мъка успяхме да ги убедим, че нощуването в планината е безопасно и най-вече приятно. Съгостихме се малко в палатките, а на тях предоставихме самостоятелен „апартамент“.

На лагерния огън до късно разговаряхме от много въпроси. Ние разказвахме на нашите нови приятели много неща за България. Момчетата бяха щастливи да научат, че освен Тарика, Янак и още няколко по-далечни от тях села и асиенди има още много места по света. Те научиха много не само за България и други страни, но и за своята собствена столица – Лима.

На 25 юли работният ни ден започна още в тъмнина.

В 5 часа сме на крак. Багажът ни е подготвен от предния ден, затова бързо напускаме лагера. С пожелание за успех ни изпращат Илия Раев, д-р Кузманов и Бенце. Ирино и Фелипе още спят и няма смисъл да ги будим. С помощта на джобните фенерчета малката ни колона от 8 души поема по стръмния тревист склон. В началото на пътя нямаме проблеми, а когато първото препятствие се

изправя пред нас, вече е светло. Това е малка скална бариера, която предния ден гледахме с бинокъл и решихме, че тя е най-удачна за преодоляване – тук друг проход няма.

По стръмния тревист склон бързо набираме височина и за около час достигахме сипея в подножието на набелязания връх. Вървим по сипея още 1 час и след това с облекчение стъпваме на сняг. Обвързваме се, слагаме котките и продължаваме по тесен снежен ръб. От базовия лагер не бяхме го забелязали и смятахме, че ще излезем направо на основното било. В една свързка с Кънчо, Пламен и Радо-слав, поемаме напред, за да разузнаем пътя и пробием пъртината. Наско остава да изчака Кирил и Николай, с които ще образува втора свързка. (След като бе изминал повече от час

опит.”

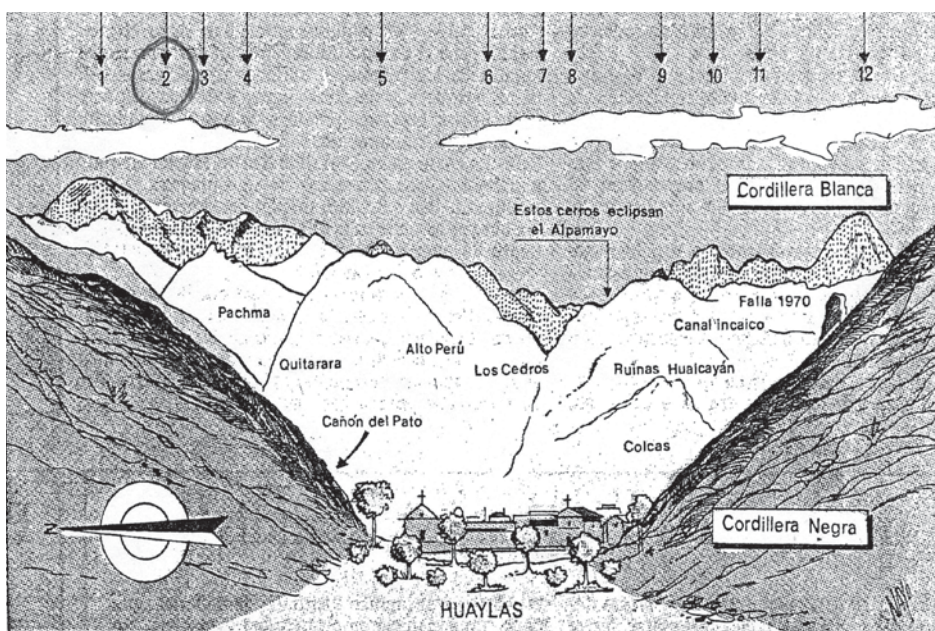
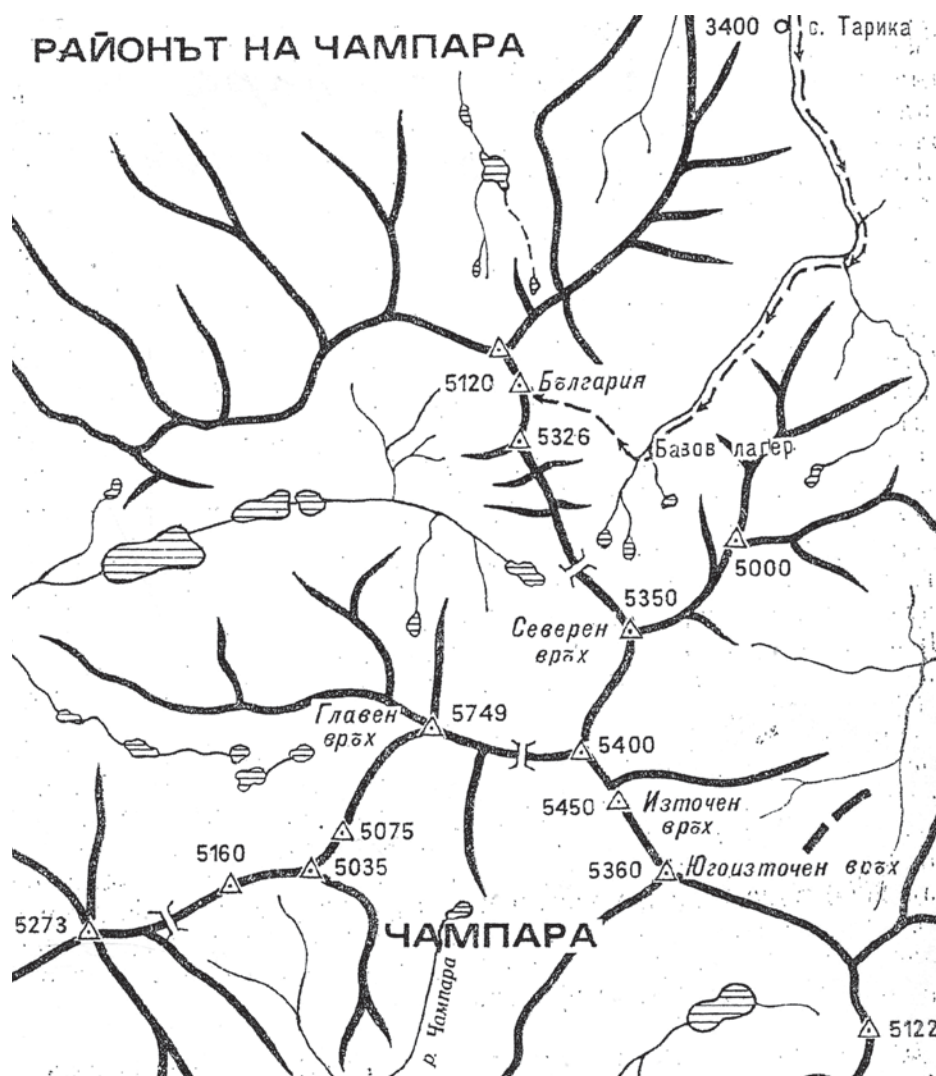
При нас вече са и другарите от втората свързка. Под напора на силния вятър поемаме по тесния снежен ръб. След близо час достигахме върхната точка. Наско вади висотомера от раницата и стрелката посочва 5120 м. Тук отново презглеждаме картата, дадена ни още в Лима от сенйор Моралес, и още веднъж (за който път) уточняваме мястото на върха – на картата и на местността. Две мнения няма. Намираме се на една от онези котки, посочени ни от сенйор Моралес още в Лима. Върхът е целият в сняг и само една скала с размери не повече от 3 до 3,5 м отбелязва върхната точка. Разглеждаме основно скалата, за да открием следи от предишни изкачвания, и след като се убеждаваме, че именно ние сме първите хора на тази

да се снима със скъпия флаг, на който ярко са изразени трите цвята – бяло, зелено и червено. Тук, на тази височина и толкова далеч от родината, трите цвята са още по-мили, още по-мобилизиращи. На колко души се е отдала възможността от 5120 м за първи път да развяят родния флаг?

На единствената скала закрепваме здраво метална пластинка с надпис: „Варненска алпийска експедиция – „Перуански Андиги „84“. Правим много снимки, които ще ни бъдат необходими не само за спомен, но и за узаконяването на върха.

Усилията ни са възнаградени. На юг се открива красива панорама. Безброй снежно-ледени върхове забиват остри пирамиди в небето и над всички е нашата планета – Ал-

РАЙОНЪТ НА ЧАМПАРА

по стръмния склон, Слави правилно реши да се върне обратно. Предната нощ бях на „квартира“ в неговата палатка и заедно с него изживях болките, които имаше в кръста и измръзналите крайници от изкачването на вр. Уаскаран.)

Към 10 часа излизаме на превала между два върха. Оттук се откриват две възможности – към десния връх има остър снежно-леден ръб, прекъснат на места с малки скали, а към левия връх води чисто снежен ръб. Кънчо, който е напред, спира и се обръща назад с думите: „За да се изкачим на десния връх и слезем от него, ще ни бъдат необходими поне 3-4 часа. Излизането го левия връх няма да ни отнеме повече от час, пък и той е значително по-красив – целият е в сняг.“ Натискам комуникационния радиостанцията и се свързвам с базата, която е на подслушване. Без да е откъсвал поглед от групата, Илко веднага отговаря на повикването. Обяснявам обстановката и предавам мнението на първата свързка. „Другарю Бешев, тръгвайте наляво. За нас е много по-важно да имаме красив снежен връх, отколкото неуспешен

кота, я обявяваме за вр. България.

На 5120 м височина и на повече от 15 000 км от родината в далечно Перу развяваме родния трибагреник. От този момент кота 5120 вече ще носи името на нашата родина България. Това е нашето съкровено желание. Това е волята на тези, които първи са стигнали там, където преди тях не е стъпвал човешки крак. Отново включвам радиостанцията. В базата ни чакат с нетърпение. „Връх България търси базата, ако ни чувате, обадете се, връх България търси базата, ако ни чувате, обадете се!“ В слушалката чувам разпъннатите гласове на Илия Раев, административен ръководител на експедицията, и д-р Яко Кузманов – лекар: „Честито, момчета! Радваме се заедно с вас и ви поздравяваме!“ Повече думи са излишни. Прибирам радиостанцията, за да издадя фотоапаратите. Наско вече обръща камерата на всички страни, за да запечати околната панорама и традиционните за такива случаи процедури.

Родният трибагреник е закрепен на малкия ледокоп и преминава от ръка на ръка. Всеки иска

памайо. Само 5947 са неговите метри, но това не е попречило на специалистите, когато

е трябвало да изберат мистър „Свят“ между многобройните върхове съперници. От купола на вр. България и ние се убеждаваме, че журито не е сгрешило – върхът е достоен за короната, която му е присъдена. Жалко, че до подножието на красавица от най-близкия населен пункт може да се достигне за 3-4 дни, а времето на нашия престой в Андигите изтича.

След десетина минути поемаме по обратния път. На границата между снега и скалата свалгаме котките и се

развързваме. Едва тук можем да се поздравим за изкачването на върха. Наголу пътят е познат и няма опасност, затова групата се разкъсва. Вървя последен и често се обръщам назад, за да си отговоря на въпроса: какъв е всъщност вр. България? От мястото, откъдето го наблюдавам, той е красива снежно-ледена пирамида, извисила снага в района на Чампара на планинската верига Кордилера Бланка в Перуанските Андиги. В последните години ние всички свикнахме с мащабите на Еверест и

всяка височина под първия връх на планетата ни се струва малка. Така ли е в действителност? Категорично не. Със своите 5120 м върхът заема средишно място сред другите си събратя в Андигите. Сред върховете на Кавказ той би се наредил на трето място, с 313 м би се извисил над европейския първенец Монблан и е почти два пъти по-висок от балканския първенец Мусала. Връх България – това е нашият дар за скъпата ни Родина.

Доц. Саню Бешев

От Сучурума до Еверест – пътят на алпиниста на столетието

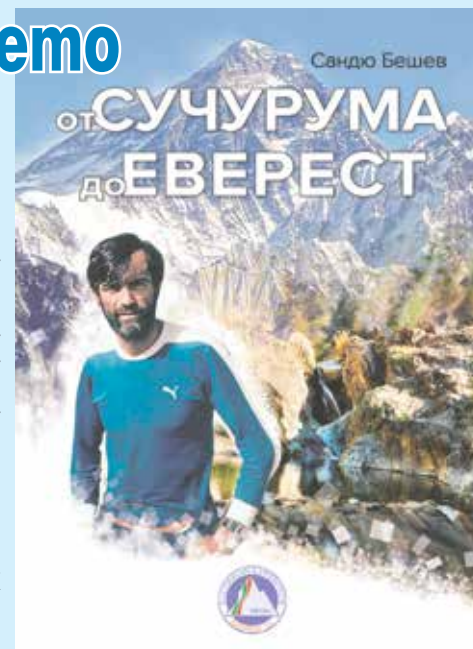
На 24 февруари 2018 г. алпинистът на столетието Христо Проданов щеше да навърши 75 години. По този повод в родния му град, а и не само там, ще бъде отбелязана тази дата. И както е прието на подобни юбилеи, се прави равностметка на изминалия път. Тази равностметка ще бъде направена и сега, но уви – без Христо. А тя е впечатляваща – първи българин на осемхиляден връх – Лхоце (8516 м), първи българин на световния първенец Еверест (8848 м), първо българско изкачване на Гранд Жорас, Матерхорн, „Пътят на гидовете“ на вр. Пти Дрю, маршрутът „Френе“ на Монблан в Алпите, „Кръстът на Ушба“, първостепенен маршрут на Шхелда в Кавказ, както и 12 изкачвания на пет седемхилядника, изкачвания, които вече 37 години без него никой не е подобрил.

Тази равностметка е направена и в настоящата книга „ОТ СУЧУРУМА ДО ЕВЕРЕСТ“, която е второ, преработено и допълнено издание. За разлика от първото издание, тук, както е видно, основно е променена корицата, на която акцентът е паднал най-вече на Христо Проданов, на водопада и скалите Сучурума и най-вече на върха на върховете Еверест със Запад-

ния гребен.

Във второто издание в общи линии е запазен първият му дневник, както и последният, писан в палатката на базовия лагер под Еверест, които са с леки съкращения. Новото в това издание са мероприятията, станали след неговата кончина. Първото е анкетата за „Алпинист на столетието“, проведена от Българската федерация по катерене и алпинизъм и спечелена с 1335 т. от Христо Проданов пред Николай Петков с 1004 т. и Дойчин Василев с 594 т.

Второто мероприятие е „Спортното събитие на XX век“, проведено от БНТ, където първото българско изкачване на световния първенец Еверест по един от най-трудните маршрути – Западния гребен (20 април 1984 г.) от Христо Проданов, както и последвалите изкачвания на върха от Иван Вълчев, Методи Садов, Николай Петков и Кирил Досков, печели първото място с (19.96). Събитието, изпреварило дори класирането на националния ни отбор по футбол,

заел почетното четвърто място на Световното първенство в САЩ през 1994 г. с (6.85%), както и феноменалния световен рекорд на Стефка Костадинова на висок скок, поставен в Рим на 30 август през далечната 1987 г. с (14.36%).

Доц. Саню Бешев

Туризм с откривателски дух, или деветдневно туристическо приключение

Във всеки от нас е заложен откривателски, изследователски дух. Доколко го използваме, при всеки е различно. Но веднъж пробуден, Той не ни оставя на спокойствие – тласкани към все нови и нови проучвания, изследвания, търсения, преживявания... А Родопите са невероятно богато място за това.

През лятото на 2014 година бай Младен от с. Татул заведе групата ни от ТК „Незабравка“ – Велико Търново, във „Вкаменената гора“, като ни показа 6 вкаменени дънера, а аз открих още 6 и ги снимам. Бяхме впечатлени и си казахме, че един ден ще се върнем, за да потърсим и други такива.

Лятото на 2017, докато вървахме с Мария Джурова по пътищата на Испания (Камино-франсес), решихме, че най-после е дошло времето да се върнем във „Вкаменената гора“ и да я проучим най-основно. Въоръжени с прекрасните пътеводители „Водопади“, „Западни Родопи“ и „Източни Родопи“; туристическа карта и навигация; бивачни съоръжения, ролетка, спрей, бележник и перманентни маркери, на 2 септември потеглихме с лек автомобил от Велико Търново за Кърджалийския регион, Златоград и Смолян.

Деветдневно приключение започна.

На 9 км източно от Димитровград се намира защитена природна забележителност – това бе първата ни спирка. Местните хора ѝ казват „Головете“. Прилича малко на канал, но с единствен по рода си в Европа вид жаби. Тук гнездят и различни видове птици. Има експонат с пейки за отпочиване и площадки за наблюдение. За повече информация можете да се обърнете към кметата на селото, който живее в самото му начало вдясно от пътя, до казана. Ако се интересувате от православни храмове, отидете и до центъра на селото.

На 2 септември е празникът на Димитровград и всички музеи са отворени и безплатни за посещение. А ние имаме и невероятния шанс да бъдем в града, когато се празнува неговият 70-годишен юбилей! Струва си да се посетят Историческият музей и къщата-музей на поета Пеньо Пенев.

На път за Хасково решихме да минем през с. Каснаково, край което се намира известното светилище на нимфите и на Афродита. С М. Джурова го бяхме посещавали през 2011 година като участници в 200-километров туристически марафон „Иван Асен II“ от Велико Търново до Клокотница за 48 часа. За жалост сега се разочаровахме – нищо ново, а и онова, което тогава видяхме като надписи, пролетните води почти го бяха заличили. Научихме, че недалеч има карьера, заради взривовите там водата е променила пътя си и при силни дъждове нанася поражения върху вековното съоръжение. Считаме, че е редно държавата да вземе мерки, за да се съхрани това безценно историческо богатство. От

4-5 години се правят разкопки в района, откриват се културни пластове и предмети, които се описват и пак се заравят. Да се надяваме, че някой ще осигури повече средства за проучване и консервация, за да може този обект да стане по-интересен за посетителите.

Спряхме до паметника на Иван Асен II край с. Клокотница, за да преклоним глава в чест на победата на войните му и тяхната саможертва.

Заслужава си да се отбиеме

и карта на забележителностите в община Момчилград. Това ни помогна да планираме реда за посещение на обектите. Закупихме си хранителни продукти и потеглихме за с. Равен и „Вкаменената гора“. По пътя има указателни табели и няма как да се объркате. След с. Равен, преди един завои надясно, има указателна табела и отклонение надясно и надолу. На 100 м има паркинг, а в оградено от ЛРД „Равен“ място е направена чешма, барбекю, навес с пейки и маси, за-

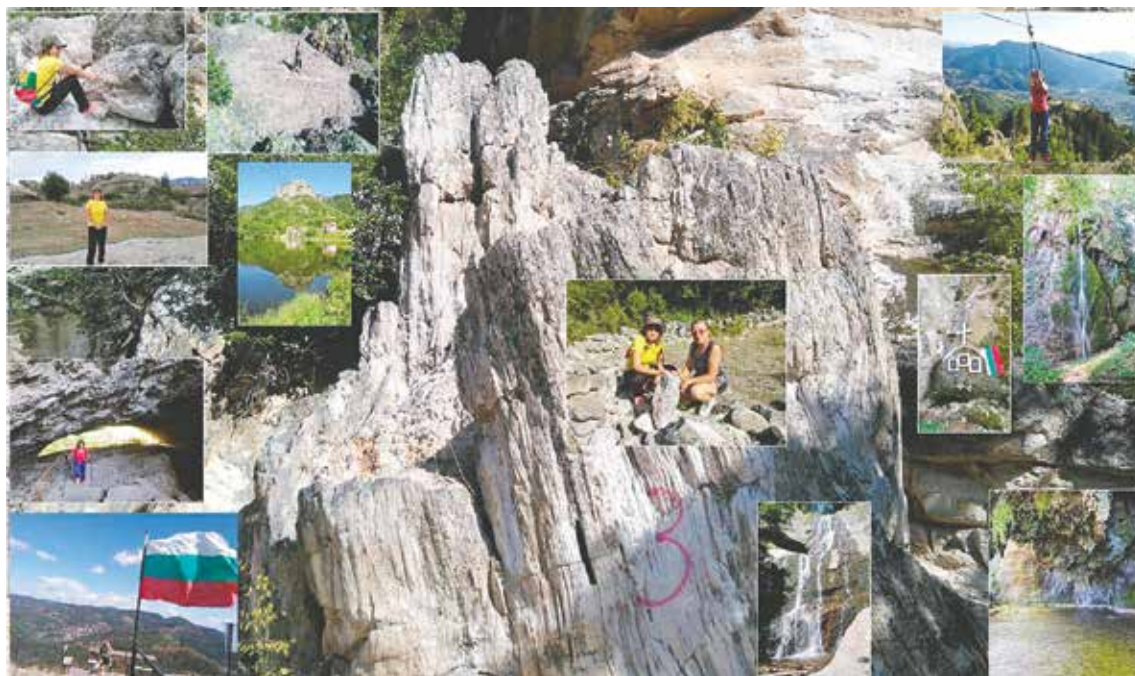
пренесете далеч във времето, присъствайки на свещен ритуал... От скалата ясно се вижда на север скалистата част на Харман кая, където, по думите на бай Младен, някога е имало крепост, но все още не е проучена. Решихме да номерираме дърветата с розов спрей, за да се виждат по-лесно от посетителите. До дънер № 11, намиращ се в ляв приток на реката, на около 60-70 м нагоре по течението му лежяха четири малки цепеници, които успяхме да претеглим с

жина около 500 м. Дънерите са разположени от двете страни на коритото на реката, но преобладаващо вляво или в ляв приток, а в дясната страна открихме само 4 дънера. Близко до най-големия открихме още два (№ 5 и № 6), а продължавайки по хоризонтала под скалите открихме и парчета от № 4. В коритото на реката също има вкаменени дънери. А № 14 доста добре е подпрян една огромна паднала канара в дерето – търсете навсякъде! В книгата е записано, че вкаменените дънери са около 30, така че има и за всеки, който иска сам да си открие дънер. Дерзайте и побързайте, защото скалите отляво се рушат и падат в коритото на реката!

В района може да се намери и край тюрбе „Казер баба“, което е по посока на Харман кая. Има навеси с маси и пейки, чешма с легена вода и тоалетна. На 2 км от разклона за „Вкаменената гора“ е разклонът за скалата „Харман кая“. Непременно трябва да я посетите, като ѝ отделите поне 2 часа. Още първата канара, която видете, ще ви грабне с формите на кухините в нея от югозападната страна. Продължавайки напред, издълбаните в скалата от север и югозапад две уникални фигури ще ви накарат доста да се замислите. За по-удобно съзерцаване на изображението вляво някогашните хора са си направили и нещо като каменен канапе, на което можете да поседнете, а защо не и да легнете, за да се пренесете в друг свят на мисли. Фигурата в краката ви е внушителна със своите размери и изображение. През средата на почти елипсата преминава улей, дълъг 15,30 м, а най-голямата дъга-улей, перпендикулярна на него, е 8,40 м. До второто изображение има издълбани в скалата две цилиндрични дупки, всяка с по два концентрични кръга, с дълбочина 63 см и 70 см, дебелината и на двата венеца е по 13 см, а дълбочината на втория концентричен кръг спрямо горния ръб на първия и за двата е 30 см. Диаметрите им са съответно 110 на 160 см за първия и 133 на 170 см за втория цилиндър. Единият е свързан с изрязан по уникален начин отвор като тръба, с правоъгълна вдлъбнатина в скалата с размери 250 на 145 см и дълбочина от 20 до 40 см. След тези фигури, вляво на голямото издълбано изображение по пътечка, която маркирахме с оранжев спрей, може лесно и бързо да се стигне под скалата до дълбоката 7 метра пещера „Утробата“. Обходете цялата скала и се изкачете на върха ѝ – гледката е чудесна. Може би там е имало и селище, защото по земята могат да се открият керамични плочки, които приличат на такива за облицовка. На голямата тераса под върха може да поседнете и на завет, в издълбаното диванче на ръба на скалата, да съзерцавате красивия пейзаж.

Снежанка Димитрова,
планински водач -
гр. Велико Търново

Продължава в следващия брой

за 2-3 часа и в Хасково. Да се качите на мемориала „Св. Богородица“ и да се разходите в прекрасния парк, от който градът се вижда като на длан.

Знаейки, че каменният град на траките Перперикон е отворен за посещение по всяко време, го оставихме за черешката на деня. Който не е бил все още там или през последните 1-2 години не го е посещавал, може да си направи отбивка и да загдели поне 2 часа, като на всяка цена си вземе гуд. Съзерцавайки разкопките, можете да развиете историческата си и архитектурна фантазия. Ние изпратихме слънцето от кулата му и просто не ни се тръгваше обратно, но трябваше някъде да спим. Ако притежавате палатка, най-удобното място за нощувка в района е на около километър преди с. Чифлик по пътя за Кърджали. Вдясно има черен път, по който на около 400-500 м има чешма със студена вода, място за няколко коли и бивак. Теренът е малко наклонен и с камъчета, но когато сте с надуваем дюшек, проблеми няма.

В Кърджали има какво да се посети, но ако вече сте били там, може да закусите в центъра на града в сладкарница „Виена“ и да заредите телефоните си (на колоните има контакти), а и закуските са вкусни. Ако сте за първи път, то ще са ви нужни 4-5 часа, за да разгледате забележителностите му, а за околностите му ще ви трябват поне два дни. Ние продължихме към Момчилград. Разходихме се из града и посетихме църквата в центъра. Пред нея се намира информационно табло с описа-

творено помещение с камина и още маси. При необходимост може да се спи на палатка и в оградената част. Вляво на оградата започва черен път (става за джип или високопроходима кола) с маркировка бяло-червено и кафяви указателни табелки за „Вкаменената гора“. За жалост, когато излезете от гората, на поляната пред вас маркировката изчезва. После установихме, че е веднага вдясно и леко надолу. Срегнахме много хора, които се лутаха или се връщаха разочаровани, че не са я открили. Поради факта, че вече сме били в района, макар и от другата страна, откъм с. Татул, успяхме да се ориентираме и слезайки в долината на река Сагдере, попаднахме на първите вкаменелости. Вървейки нагоре срещу течението на водата, открихме 12 вкаменени дънера. Снехме им размерите. Най-малкото, № 6, бе с височина 33 см и диаметър 42 см, а най-голямото, № 2, с височина 410 см и диаметър 308 см. За да се стигне до последното, трябва много внимателно да се премине по сипея отляво на коритото, когато вървите от долу на горе, и да се стигне горе под скалите. За търсачите на приключения и за любопитните, ако се изкачите на скалите от лявата страна на този сипеи, ще останете без дъх – попадате на дялани в скалите стълби, които ще Ви заведат до тракийско светилище. Усещането е невероятно! Енергията също! Има ги и характерните издълбани в скалата ями и ниши с различна големина, а някои сякаш недовършени. Можете да поседнете, да затворите очи и да се

нашето домакинско кантарче. Оказа се, че са само от по 6250 грама, и по размерите грубо изчислихме, че плътността е около 3-3,6 г/см³. Само за информация: дървото с най-голямата плътност е абанос (1,26 г/см³), следван от дъба (0,89 г/см³). В коритото на притока могат да се видят различни по големина идеално кръгли бели топци, които приличат на вкаменени яйца на огромни птици, а защо не и на динозаври. Времето напредна и решихме да се върнем при колата и да нощуваме в палатка. По обратния път освежихме маркировката, а където я нямаше, я направихме, но... розова. Тогава се сетихме и за книгата за Източните Родопи. Вечерта установихме, че по интуиция сме стигнали до целта си, и то по същия път, който е описан в книгата. На другия ден се върнахме, за да продължим издирването на вкаменени дънери. Този път по коритото на реката срещнахме доста като нас, но с тази разлика, че всички търсеха гора от големи вкаменени дървета и никой не очакваше, че това са само дънери. Показвахме им какво и къде да гледат. За любознателните да уточним, че разликата между обикновения слоест камък и вкамененото дърво е тази, че при вертикален разрез по дървото си личат влакната, по които са текли някога соковете, а при хоризонтален – годишните кръгове, които са с различен цвят. Когато вкаменените дънери са встрани от коритото, с розови стрелки указвахме посоката към тях. Открихме общо 18 дънера. Долината на вкаменените дървета е с дъл-

Кестенова вечер в Петрич

На 20 октомври 2017 г. по покана на местния КТВ към ТД „Калабак“, в Петрич се събраха 190 души от 39 клуба от цялата страна. Пътването до Петрич бе за някои по-трудно и по-дълго, отколкото ако отиваха до Луната. Защото, за да се качат на първия за гения влак до там, те са пътували до София през нощта, някои с прекачвания. Те, прекачванията, през последните 2-3 години поради ремонти ни изненадват и по линиите, пряко свързващи изходната и крайната гара. Така че на гара Гълъбник слязохме от влака и се качихме в автобуси, а на гара Дупница – пак на влак. Много хора биха се отказали от такова пътуване, но не и ние, туристите ветерани, защото сме мотивирани от предстоящата среща с много от старите ни приятели.

Посрещнаха ни радушно. Повечето от гостите бяхме настанени в парк-хотел „Ванга“. Е, може ли в този град да няма хотел с такова име? Родена в гр. Струмица (сега в Македония), живяла известно време в с. Ново село (сега също в Македония), тя почти целия си живот прекарва в Петрич. Екип от БАН с ръководител г-р Лозанов се заема да изясни била ли е феномен световноизвестната с предсказанията си Ванга. Тяхното изследване констатира, че на 70% от посетилите я хора тя е познала и миналото, и бъдещето. За съжаление, не им е достигнало време да завършат изследването. Петричанци са горди, че Ванга е тяхна съгражданка. Още първия ден домакините ни заведоха да разгледаме нейната къща, сега музей. В нея тя е живяла със съпруга си и е приемала нуждаещите се от

нейната помощ – лечение или предсказание.

Вечерта бе открита от Стоил Илиев – председател на клуба домакин. Официални гости на срещата бяха: Илиана Попова – заместник-кмет на община Петрич, Зорница Радонова – изпълнителен секретар на БТС, Румен Радев – председател на БФТВ, и Елена Милушева – председател на ТД „Калабак“. Приветствия към присъстващите туристи ветерани поднесе Илияна Попова, Зорница Радонова и Румен Радев. Той връчи на бай Кольо (Никола Ковачев, роден през 1930 г.) медал „за особени заслуги“, награда от БТС за дългогодишната му активна туристическа дейност. Туристите ветерани бяха приветствани и с изпълнения на туристически хор „Иван Апостолов“ към клуба домакин с художествен ръководител Иван Димитров. С разнообразния си репертоар и съвършеното пение на 4 гласа този хор няма равен на себе си сред туристическите хорове в България, освен евентуално „Планинарска песен“.

След наздравичата на всеки бяха поднесени варени кестени. Кафяви като земята на Беласица, отгледала за нас тези малки топчици, вътре златисти като слънцето, енергията на чиито лъчи са акумулирали за нас в толкова сладък и лесно усвояем вид, тези кестени бяха израз на гостоприемството на домакините, събирали, варили и опажали такова голямо количество от тях. Музиката допълни това с настроение – такова, че дори пътувалите почти цяло денонощие с влак (с препятствия) се вляха в танците. По масите никой не остана. Синхронното движение на толкова хора предизвика...

не земетресение, не... предизвика изригване на вулкан от чувства, който заля всички с миг щастие! Колко му трябва на туриста ветеран!

Много хора – едни през първия, други през втория ден, отидоха до Рупите, където Ванга се беше оттеглила през последните години от живота си, където тя приемаше посетители и където е нейният гроб.

На втория ден 21 участници в срещата по тяхно желание бяха откарани с автобус до хижа „Беласица“. От там те са се качили до хижа „Конгуро“, хапнали, пийнали, пели песни и брали кестени. Върнали се до хижа „Беласица“ и от там с автобус – до Петрич.

Други 105 човека в два автобуса минахме границата с Македония. На 9 км от границата в с. Ново село спряхме за пазаруване, тъй като там е най-евтино. След това отпътувахме към Струмица – град с 35 000 души население. Ново село и Струмица са били в България до разгрома на Самуил, когато стават византийски. От 1334 г. за 60 години те са сръбски. От 1395 г. минават в Османската империя. От 1913 г. са в границите на България. След края на Първата световна война, 1919 г., тъй като ние участваме в нея на страната на губещите, те минават под сръбска власт. По време на Втората световна война от 1941 до 1944 г. отново са включени в границите на България. Но след края ѝ са дадени на Югославия. От 1991 г. те са в Република Македония – тогава е обявена независимостта ѝ от Югославия.

Разходихме се из центъра на Струмица, направихме си снимки пред паметника на Гоце Делчев – македонски и български национален

герой, ядохме хубава баница, пихме кафе и потеглихме отново към Ново село. Там наблизко е Смоларският водопад – нашата цел. Но не стигнахме до него поради недостиг на време. Затова спряхме до ресторантски комплекс „Лебедово езеро“ (на около 4 км от Ново село). Той е ограден със стена с барелефи на лебеди. Пред тази стена има паркинг, който в момента беше препълнен с леки коли, по-точно натъпкан по метода „първи дошъл, последен си отишъл“. Макар и убедени, че места няма да има, все пак влязохме. Ооо! Оказа се, че този ресторант по наша преценка побира около 1000 души. Овално езеро с площ няколко декара, едноетажна сграда, където е кухнята и маси за при студиено време, както и достатъчна площ около езерото за неизброимо количество маси. Много от тях бяха заети, но имаше къде да седнем и ние (става дума за 107 души, заедно с шофьорите). На отсрещния бряг на езерото няма маси. Там

стояха каручки с жълти и оранжеви тикви – малки и невероятно големи, радост за око! Има и заграждение с най-красивите птици – пауни, а и колело, задвижвано от вода. А в езерото плуваха патици, гъски и, разбира се, заради името на ресторанта – и лебеди. Бели и черни двойки от тези най-красиви между водните птици грациозно се плъзгаха по езерото, демонстрирайки своята привързаност. И изведнъж се появи невиджан досега, странен самотен лебед, олицетворение на тъгата. С бяло тяло и черна шия, глава и човка, той вероятно е избягван от другите лебеди – причината за неговото лошо настроение. Докато хапвахме и пийвахме, се появиха трима музиканти, които, както често се случва в Македония и Сърбия, засвириха и запяха до тези клиенти, които им плащат. Ние се случихме близо и слушахме хубавите народни песни, същите, каквито и у нас се пеят. После се залюля хоро, но ние трябваше вече да

си тръгнем. На връщане спряхме до Самуиловата крепост. Много от нас отидоха да я разгледаме и да поставят печати в книжките си за 100-те национални туристически обекта.

Вечерта отново танци и разговори с близки, но живеещи далече, приятели.

Хубаво ли беше? Повече от хубаво! А как иначе? Все пак това е КТВ, дал идеята и осъществил първата среща на няколко клуба – не в такъв мащаб, както сега, но е било също толкова силно емоционално изживяване. На другия ден си тръгнахме натоварени кой с райски ябълки, кой с кестени – събрани или купени, с вино или кой знае още с какво от благата на този южен край. Домакините ни изпратиха с поканата да отидем пак. Благодарим ви, приятели! Ние наистина ще ви гостуваме пак! До нови срещи!

Текст: Донка Янева,
гр. София
Снимки:
Витка Димитрова,
гр. Петрич

Добрички туристи премаркират пътеки

В началото на ноември група туристи от град Добрич прочистиха и премаркираха един изключително интересен и доста често посещаван от тях маршрут до местността Пръсната вода (или разпиляната) в така наречената (планина под равнината) Батовска долина. Оставяйки автомобилите в центъра на с. Батова, разпределихме задачите – мъжете с трюни и брадвички да прочистят пътеката от клони и храсти, а жените с бяла и жълта боя да премаркират маршрута.

Пътеката започва от края на селото в посока с. Прилеп и веднага след последния двор вляво покрай оградата се достига

до река Батова, която се пресича по една желязна релса. Покрай малка нива се навлиза в гората и по стар път започва леко изкачване, след което за около 35-40 минути се излиза на открито, покрай гората и пак навлизаме вътре; изкачване по изровен от водата горски път за още 35-40 минути и достигаме до антена на мобилен оператор, завиваме надясно и след 10-15 минути с навлизането в гората се излиза на една тераса вляво, от която се открива красива гледка към долината. Тук започва леко спускане и за 40-45 минути достигаме до поток, който е приток на река Батова. Тук има интересни скали и една малка пещера. Оттук за

5-10 минути се изкачваме до местността, където има изградена чешма и няколко изворчета, маси с пейки, огнище и пещ.

Хапнахме, отпочинахме, повеселихме се и обротно към с. Батова. Върви се по горски път леко надолу, като на три пъти се пресичат потоци и за около 1.30-1.40 часа достигаме селото.

Пристигайки до автомобилите, всички си благодарихме за добре свършената работа и си обещахме при първа възможност да маркираме или да премаркираме и други маршрути, по които не само ние ходим.

Мирослав Кескинов,
ТД „Добротица“ -
гр. Добрич

Коледа е празник на празниците, без нея няма Великден

Краят на годината е синтез на извършения път през усилния труд, през борбата за надмощие на доброто над злото, за да завърши с венец на човешкото съзидание и тържеството на духа. Предстоят най-веселите, най-заредените с радостни чувства, надежда и вяра празници.

9 декември Света Ана

На този ден се отбелязва зачатие на св. Ана, майката на Богородица. Тя е покровителка на брака, семейството, майчинството. Закрила младите жени, бременните и вдовиците. Народът ни нарича празника Янино или Анино зачатие, Аньовден, Анино ведение, Света Ана Каталина.

На места денят се смята за лош и опасен. Света Ана е празник на самолюбивите, затова мъжете не излизат извън село, за да не срещнат прекрасните, но зли създания.

Как празнуваме

Празникът някога е съвпадал с деня на зимното слънцестоене и затова е свързан с нарастването на деня и с редица магически практики, които съпътстват всеки граничен период. Магосици могат да оберат плодородието, а хората взимат предпазни мерки това да не стане. Пред всяка врата на къщата се пали купчина говежди тор – пушекът гони злите демони.

Жените варят и раздават жито и царевича, за да растат посеви като деня. Насаждават се кокошки за първи път, за да се излюпят всички яйца.

Ако в къщата се вкара прасе, то може да покаже късмета на дома. Ако рие напред, това е знак, че и всички, с което се захванал човек, ще върви. Ако кокошка прескочи прага на къщата, годината няма да е добра, защото кокошката, за разлика от прасето, рие с краката назад.

Девоиците могат да разберат как ще се оженият. Вечерта преди празника засяват символично зърна в гърне, пълно с вода. Във водата слагат клонки от вишна или ябълка. Ако до Нова година семената покълнат или клонките се разлистят, това е знак за скорошна сватба.

Какво не трябва да се прави

Млади жени и бременни не трябва да работят на този ден, за да раждат по-лесно.

Майките не бива да работят, за да не се разболяват децата.

Не се работи с вълна, за да се раждат женски

агънца, за да не окуцаят домашните животни, за да не нападат вълци стадата и овчарите.

20 декември Игнажден

Когато Игнатий (лат. „огнен, пламенен“) бил малко дете, сам Исус Христос го вдигнал на ръце и го показал на учениците си с думите: Истина ви казвам, ако се не обърнете и не станете като деца, няма да влезете в Царството небесно. Оттогава го наричат Игнатий Богоносец. Вярват, че помага при лечението на различни тежки болести.

Игнажден е народната Нова година

Според народното поверие, от Игнажден зимното слънце започва да се свида, да си ходи, за да гоиде на негово място лятното. Денят започва да расте по-бързо, „колкото петел скача на прага“. На земята хората палат огньове, за да помогнат на слънцето да свети по-силно, и вярват, че пламъците им ще пречистят и предпазят от всяко зло. Огънят свързва земята с небесния слънчев свят. Всички ритуали на празника имат магически смисъл. Хората с жестове и думи показват на силите от отвъдното, което в празничните дни са много близо, какво искат да им се случи. Пази се строг пост.

Как празнуваме Празничният хляб

Може да не се меси всеки ден, но на Игнажден е добре да се направи. Хлябът е символ на плодородие, на здружност в дома, благославя за здраве и придобивки. Месият кравайчета за всеки от семейството, нито един да не бъде пропуснат. Раздават се и питки из махалата и по съседски за здравето на всички домашни животни. На празничната вечеря стопанинът разчупва обредната пита. У когото остане по-голямото парче от питата, у него ще е късметът.

Като за Ново начало

Като на всеки празник, свързан с начало, промяна, преход във времето, трябва да се изчисти къщата. Измитат сажите от комина и заедно с метлата се изхвърлят навън или се изсипват във водата, за да се отнесе всичко лошо и „да върви като по вода“ напред през годината.

Който излезе от къща-

та на Игнажден, в никакъв случай не трябва да се връща с празни ръце. Каквото внесеш в дома, стократно ще се умножи в годината.

Рано сутрин родителите слагат децата на кантар или ги „повдигат“ за ушите, за да растат по-бързо. Пак със същата цел бабата или най-възрастната жена в дома сурвака децата под завивката още докато спят.

Хвърлят кестени в обора, за да скачат агънцата като тях.

Ако в къщата има мома за женене, остава по-дълго на трапезата, за да гоидат годежари.

Домакинята избира за всеки член от семейството по два ореха, най-белите, и ги оставя в пръстена паница. На Бъдни вечер по тях се гадае за здраве и късмет.

Не бива да се изнася нищо от къщата – най-вече огън, жар или сол, за да „не излезе берекетът“.

Не се иска и не се дава нищо назаем.

Не се вари боб, за да няма през лятото градушка. За предпазване от болести не се пере.

Вярва се, че от Игнажден започват родилните мъки на Богородица, затова тези дни се наричат още и Мъченици. Особено задължително е да ги почитат бременните и нераждащите, за да родят лесно. Ако дете се зачене на Игнажден, може да се роди с негъг.

24 декември Бъдни вечер

Бъдни вечер, или както се нарича още „Малка Коледа“, „Крачун“, е един от най-силните семейни празници, изцяло посветен на подготвянето за големия празник – Рождество Христово, Коледа.

Подготовката е грижа както на жените, така и на мъжете. Мъжете обикновено се събират на групи, колят прасето за празничната трапеза, която е на следващия

ден. През това време жените пеят обреден хляб и готвят постни ястия. Собственикът на къщата подготвя „бъдник“ – дъбово или крушово дърво, отсечено и донесено въкъщи от млад мъж, за да се поддържа с него огънят през нощта. Този „бъдник“ представя Младия Бог, който ще се прероди тази нощ.

Когато хазиянът влиза в къщата с бъдника, той пита: „Славите ли Младия Бога?“ Жените отговарят: „Славим, славим! Добре дошъл!“ Мъжът добавя: „Аз въкъщи и Бог с мене!“ В миналото бъдника дори са поливали с масло от смирна и са

стопанинът разчупва питата с паръта. Първото парче от нея е за Бог и се оставя пред иконата, второто е за къщата, а останалите се разпределят на всеки член от семейството.

Вярва се, че на когото се падне паръта, той ще има най-голям късмет през годината. Обичаят повелява по време на ядене да не се става. Трапезата не се прибира, защото се вярва, че починалите идват да вечерят и да се погрижат за благополучието на живите. Под трапезата стопанката слага слама, която се асоциира със сламата в яслата на новородения Христос. Тази слама не се хвърля. Тя се поставя в градините или под плодните дървчета, за да раждат повече. Не се изхвърля и пепелта от бъдника.

25 декември Рождество Христово, Коледа

На 25 декември християнският свят отбелязва рождението на Божия син – Исус Христос. Някога празникът е бил

посветен на различни езически, огнени небесни божества. Отразявал е преклонението пред големия природен кръговрат, завършването на един природен цикъл и раждането на света отново.

С раждането на Христос започва нов момент в човешката история. То слага начало на ново летоброене. Коледа е не само граница във времето, а празник на празниците, начало, без което не би имало Разпятие и Възкресение Христово, Възнесение и Свети Дух, Преображение, Кръстотворение.

Как празнуваме

Първи съобщават новината за чудното Раждане коледарите. Те вървят на групи и благославят всеки дом. Царят им, наричат го „станеник“, е млад мъж, който знае коледарските песни, има щедра ръка и добро сърце.

Участието в обичая е посвещението. С коледуването, сурвакането на Нова година, риенето на обори на св. Силвестър (2 януари), къпането на Йордановден и Богоявление момчетата показват, че вече са пораснали и могат да се оженият.

Навсякъде чакат коледарите с радост. Първо се търква от къщата на най-личния човек в селището – кмета, попа, също и даскала. Пред коледарите обикновено ти-

чат момчета на възраст под 12 години, които уведомяват собствениците с почукване на вратата, че към тях идват скъпите гости. И така, някои момчета („котарац“) издават котешки звуци. Другите момчета („магарета“) носят подаръците от коледарите.

Домакинята посреща коледарите с кравай и забодена в него пара. Пейт се песни за всеки от семейството – от най-възрастния (както по старшинство, така и по уважение) член на фамилията, до най-малкия.

Първата песен е предназначена за стопанина на къщата. След това коледарите изпращат поздравления до всички членове на семейството, на млади и на стари. Едновременно с това коледарите потропват със своите тояги по земята. Собственикът на къщата приканва момчетата на масата и ги черпи с вино и ракия. Ако в къщата има неомъжена девойка, тя дава на водача специална коледна пита. Водачът, от своя страна, повдига високо питата и се моли на Бог от името на цялата къща, като призовава за по-добър реколта. Това обикновено е кулминационен момент в обряда.

В допълнение към питата на коледарите се подаряват плодове, парчета от празничната торта, вино и ракия, а в последно време – и пари.

Една от основните цели на коледуването е да се оповестят раждането на новото състояние на вселената, подкрежването и организирането на света. Затова в голяма част от коледарските песни е запазен образът-символ на световното дърво, а предсказаното в тях звучи съдбовно.

На следващата сутрин всички момчета се събират при водача, за да пийнат и хапнат и да поделят помежду си събраното. Част от подаръците и парите непременно отива за благотворителност – в църквата или в училището. Всеки взима питата на своето любимо момиче. Ако за дадена пита има съперник, тогава се поставят залози, и който от момчетата даде повече пари, той печели питата. Партието при водача на коледарите понякога продължава чак до следващата сутрин.

Празнуват: Христо, Христина, Божин, Ицо, Ичо.

В някои части на България Рождество Христово (Коледа) все още се празнува на 7 януари.

Навлизането на европейците във вътрешността на Африка се активизира най-вече през XVIII в.

По доклади на португалските разузнавачи и монаси-йезуити още през 1680-те години европейците вече са съставили карта на земите на днешна Етиопия и тя била позната доста добре. В края на XVII век френският лекар Шарл Жак-Понсе установил връзката ѝ със Средиземно море по река Нил. През 1698 г. Понсе бил поканен там от болния ѝ владетел (негус) Иясу I. Той се придвижил по Нил, заобиколил Нубийската пустиня и през февруари 1699 г. стигнал до град Сенара.

Оттам поел на изток и се озовал в столицата Гондар, северно от езерото Тан. След като излекувал негуса, Понсе продължил пътя си през планинската Северна Етиопия от Гондар до пристанището Масауа на Червено море, като по този начин свързал маршрута си с обичайния португалски път и се завърнал в Долен (Северен) Египет, а оттам във Франция.

През 1762 г. в Алжир бил назначен за английски консул шотландският лекар Джеймс Брус. По време на службата си той научил арабски и други езици на племена от Северна Африка и посетил, изследвайки развалини от римската епоха, всички страни от Мароко до Египет. През 1768 г. Брус се отправил от Александрия

за Етиопия, по всяка вероятност със специална задача от своето правителство.

Той изминал разстоянието по Нил до град Кен (26 градуса северна ширина), стигнал по пътищата на керваните до Кусейр на Червено море, с кораб обиколил северното му крайбрежие до пролива Баб ел-Мандеб, а оттам до Масауа – като по този начин изследвал над 3000 километра от бреговата ивица на Червено море. От Масауа през февруари 1770 г. достигнал Гондар. Брус живял до 1772 г. в Етиопия, като се занимавал с медицинска практика, посетил езерото Тан и потвърдил наблюденията на португалеца Педру Паиш, че от него започва р. Абай (Синият Нил), но погрешно сметнал, че това е главният извор на Нил. Завърнал се обратно в Египет по Синия Нил и същинския Нил, като така повторил пътя на Ш. Понсе.

Неговата книга „Пъте-

шествия за откриването на изворите на Нил през 1768-1773 г.“ в 5 тома излязла през 1790 г. и направила голямо впечатление в Англия, като привлякла вниманието на европейската географска общност към Африка и по-специално към изучаването на Нил.

Лявото крайбрежие на река Бахр ел-Абяд (Белият Нил), където са платото Кордофан и областта Дарфур, обаче останало за европейците чак до 1790-те години „тайнствена земя“, макар през него да минавали оживени търговски пътища към Етиопия (през Сенар на Синия Нил) и с Горен (Южен) Египет (през гр. Асиут на Нил).

От Асиут към столицата на Дарфур - Ел Фашер, водел т. нар. „40-дневен път“ - около 1700 км през верига оазиси на долината Харга, пустини и сухи савани. Първият европейец, който го изминал, бил английският археолог Уилям Джордж Браун. Това стана-

Джеймс Брус

цузите в басейна на река Сенегал. В средата на XVII век те разучили добре долното и средното ѝ течение. Към края на века като пътешественик и изследовател се отличил Андре Брю, който от 1697 до 1725 г. проучил африканското Атлантическо крайбрежие между 16 и 12 градуса северна ширина. Той пръв сред европейците преминал от „точковата колонизация“ португалски тип (т.е. основаване на търговски фактории по крайбрежието) към организиране на териториални масиви чрез проникване навътре в континента.

Андре Брю два пъти се издигал нагоре срещу течението на Сенегал до най-големия му приток Фалеме и основал форта „Сен Пиер“ (днес град Сенугебу). Група неговии сътрудници след месечно пътешествие нагоре по Сенегал достигнали водопадите, т.е. излезли на платото Фута Джалон, откъдето започва река Бафинг, която подир сливането си с р. Бакой получава названието Сенегал.

Отчетите на А. Брю, съставени въз основа на неговите наблюдения и разпити на туземци, били обработени от мисионера Жан Батист Лаба и публикувани през 1728 г. под заглавие „Ново описание на Западна Африка“. Тази книга и до днес е ценен извор за изучаване на бита и доколониалната история на народите от тропическа Западна Африка.

Велимир Христанов

Африканските експедиции

Крепостта „Фасил геби“ – Етиопия

В САЙТА

НА БТС -

www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

Планинска спасителна служба

При нещастен случай

дежурни телефони:

GSM: 1470

за абонати на MTEL и VIVACOM

0887 100 237/238

- за абонати на останалите оператори;

02 963 2000 - стационарен телефон

Централен денонощен пост,

свързан с телефон 112

www.pss-bg.bg

Издава: БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

Адрес на редакцията:

1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427

Тел: 02/ 93 00 680; 0882 966 134; ISSN-0205-0943

www.btsbg.org

Ако изпращате текстове по електронната поща, дублирайте задължително на двата адреса:

exobts@gmail.com и на emateina@gmail.com

В редакцията не се приемат ръкописни текстове.

Последен срок за получаване на материали - 30-о число на месеца.

ГЛАВЕН РЕДАКТОР: Емилия Матеина

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; инж. Иван Петров – председател на Българската асоциация по картография; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев, Елисавета Първанова, м. с. по алпинизъм, Йордан Йорданов - експерт „Хижи и маркировка“ в БТС, Константин Койнов – ориентировач, генерален секретар на Българската федерация по ориентирване

Графично оформление и предпечат: Петя Бабукова

Печат: "Алианс ПРИНТ"

Екскурзионни летувания в Пирин, Рила и Родопите

Скъпи приятели,
И през следващата година организираме походи и екскурзии из живописните планини на България, а също така в близки или по-далечни страни. Няма нищо по-хубаво от прекарване на ваканцията сред необятните простори и неповторимите красоти на Рила, Пирин и Родопите. Изберете си подходящия за вас маршрут, отдайте се на приятните емоции, породени от откриването на нови светове, или пък на удоволствието от пребиваването на любимите ви места! Ето нашите предложения:

РОДОПИ - маршрут 301

Исходен пункт: Смолян, до 12 ч.; първи ден - организирана екскурзия с транспорт до Каньона на водопадите и оттам - до Широка лъка, настаняване в къщи за гости, нощувка; втори ден - трансфер до с. Гела, преход до с. Мугла през обзори на връх Орфей, настаняване в семеен хотел, следобед разходка до Казанджи дере, нощувка; трети ден - преход до тайнствената Чамла - изгубеното кралство, пристигане на Чаирските езера, разходка из свлачищните езера и „пияната“ гора, нощувка в хижата; четвърти ден - преход до хижа „Триградски скали“, посещение на Дяволското гърло и Триградското ждрело, нощувка; пети ден - преход през панорамна площадка „Орлово око“ до с. Ягодина, настаняване в къща за гости, нощувка; шести ден - посещение на Ягодинската пещера, преход из Дяволската пътека на Буйновска река и пристигане в Борино, настаняване в къща за гости, нощувка; седми ден - отпътуване. **Цена 189 лв.**, включва: две нощувки в хижи, четири нощувки в къща за гости, водач, планинска застраховка, храна - в хижите на свободна консумация. **Цена 259 лв.** с включена храна в хижите по време на целия маршрут. **Дати:** 8 юли, 22 юли, 5 август, 19 август.

КРАТКОТРАЙНИ ЕКСКУРЗИИ

МУСАЛА - 13-14 януари

Цена 95 лв., включва: транспорт, нощувка в „Леденото езеро“, водач, планинска застраховка

ПРАЗНИК НА МАЛЪОВИЦА - 20-21 януари

Цена: еднократна - 20 лв., включва: транспорт, водач, планинска застраховка, жива музика; **двудневна - 70 лв.**, включва: транспорт, нощувка в УЦ „Малъовица“, водач, планинска застраховка, жива музика.

ВЕЖЕН - 3-4 март

Цена 85 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа „Вежен“, водач, планинска застраховка.

УЗАНА - 3-5 март

Цена 135 лв., включва: придружаващ транспорт, две нощувки в хижа „Узана“, водач, планинска застраховка.

ВРЪХ БОТЕВ - 24-25 март

Цена 95 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа „Плевен“, водач, планинска застраховка.

АЛПИЙСКИ ТРАВЕРС: ВРЪХ АМБАРИЦА - ВРЪХ БОТЕВ - 30 март - 1 април

Цена 185 лв., включва: транспорт, нощувка в хижа „Добрила“ и заслона на връх Ботев, водач, планинска застраховка.

СТРАНДЖА - ВЕЛИКДЕНСКИ ПРАЗНИЦИ - 6-9 април

Цена 245 лв., включва: придружаващ транспорт, две нощувки в Малко Търново, 1 н. в Бакаджиците, водач, планинска застраховка.

КАНЬОНА НА ВОДОПАДА В СМОЛЯН - 5-7 май

Цена 145 лв., включва: придружаващ транспорт, две нощувки в хижа „Смоленските езера“, водач.

ГОЦЕВ ВРЪХ И ВРЪХ КАЛАБАК - 22-24 юни

Цена 155 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа „Извора“ и в хижа „Беласица“, водач.

ХИЖА „БЪНДЕРИЦА“ - ХИЖА „СИНАНИЦА“ - ХИЖА „ТОДОРКА“ - 27-29 юли

Цена 125 лв., включва: придружаващ транспорт, две нощувки в хижа „Бъндерица“, водач, планинска застраховка.

ХИЖА „БЪНДЕРИЦА“ - ВРЪХ МОРАТОВ - ЗАСЛОН „ТЕВНО ЕЗЕРО“ - ХИЖА „БЕЗБОГ“ - 9-12 август

Цена 175 лв., включва: транспорт, нощувка в хижа „Бъндерица“, заслон „Тевно езеро“, хижа „Безбог“, водач, планинска застраховка.

ХИЖА „БЪНДЕРИЦА“ - „КОНЧЕТО“ - ХИЖА „ВИХРЕН“ - 24-26 август

Цена 125 лв., включва: придружаващ транспорт, две нощувки в хижа „Бъндерица“, водач, планинска застраховка.

ХИЖА „ЯВОРОВ“ - КОНЧЕТО - ХИЖА „БЪНДЕРИЦА“ - БЪНДЕРИШКИ ЧУКАРИ - 22-24 септември

Цена 130 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа „Яворов“ и в хижа „Бъндерица“, водач, планинска застраховка.

ВРЪХ ВРЪШНИК - ТРИТЕ БУКИ - ВРЪХ РУЕН - 13-14 октомври

Цена 85 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка на „Трите буки“, водач.

КОПРИВЩИЦА - ХИЖА „ПАВЕЛ ДЕЛИРАДЕВ“ - ПАНАГОРСКИ КОЛОНИ - 27-28 октомври

Цена 75 лв., включва: транспорт, нощувка в хижа „Павел Делирадев“, водач.

ИЗВОР - ВРЪХ КОЛОШ - 11 ноември

Хижа „Узана“

Цена 35 лв., включва: придружаващ транспорт, водач.

С. ОСЕНОВАГ - ВРЪХ КОЗНИЦА - 25 ноември

Цена 45 лв., включва: придружаващ транспорт, водач.

ПРЕДКОЛЕДНО - ХИЖА „ОСОГОВО“ - 15-16 декември

Цена 80 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа „Осогово“, водач, жива музика, викторина.

БАЛКАНИ

АТОН - 23-27 май; 6-10 септември; 3-7 октомври

Цена 480 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хотел в гр. Йерису, в хижа под върха, две нощувки в манастири, водач, застраховка, вътрешен транспорт, посещение на Пермитите.

ОЛИМП - МЕТЕОРИТЕ - 7-10 юни; 21-24 септември

Цена 330 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа, две нощувки в хотел със закуска, водач, застраховка.

ЧЕТИРИ ВЪРХА В СЪРБИЯ - 21-24 юли

Цена 315 лв., включва: придружаващ транспорт, два пълни пансиона в хотел, една нощувка в хижа, водач, застраховка.

КОРАБ - 6-8 юли

Цена 235 лв., включва: придружаващ транспорт, две нощувки със закуска в хотел, водач, застраховка.

ОЛИМП - 20-22 юли

Цена 270 лв., включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа, нощувка със закуска в хотел край морето, водач, застраховка.

МОЛДОВЯНУ И НИГОЮ - РУМЪНИИ - 5-11 август

Цена 495 лв., включва: придружаващ транспорт, три нощувки в хижи, водач, застраховка.

палатки, три нощувки в хижи, водач, застраховка.

ЕЗЕРЦЕ - АЛБАНИЯ - 18-23 август

Цена 395 лв., включва: придружаващ

Хижа „Вежен“

транспорт, три нощувки в пансион, две нощувки в палатки, водач, застраховка.

ДЖЕРАВИЦА - КОСОВО - 6-9 септември

Цена 435 лв., включва: придружаващ транспорт, три нощувки със закуска в хотел, водач, застраховка.

ДАЛЕЧНИ ПРОЯВИ

ЕВЕРЕСТ И АЙЛЪНД ПИК - 1-23 април

Цена 3990 лв. При проявен интерес ще получите пълна информация.

ВОДАЧ - ЕВГЕНИЙ ДИНЧЕВ

КАЙЛАШ - ТИБЕТ - 28 април - 20 май

Цена 5999 лв. При проявен интерес ще получите пълна информация.

ВОДАЧ - ЕВГЕНИЙ ДИНЧЕВ

СЕВЕРНА ИНДИЯ (КАШМИР - ЛАДАК - ЗАНСКАР) - 30 юни - 15 юли

Цена 4550 лв. При проявен интерес ще получите пълна информация.

ВОДАЧ - ЕВГЕНИЙ ДИНЧЕВ

ГРОСГЛОКНЕР (3798 м надморска височина) - 8-13 юли

Цена 1150 лв., включва: придружаващ транспорт, пет нощувки в хижи, водач, застраховка.

МОНБЛАН И ГРАНД ПАРАДИЗО ИЛИ ТРЕКИНГ ДО 2500 м НАДМОРСКА ВИСОЧИНА - 28 юли - 5 август

Цена 1899 лв., включва: придружаващ транспорт, седем нощувки в хижи и пансиони, водач, застраховка.

ПЕРУ (ЛИМА - КУСКО - ДОЛИНАТА НА ИНКИТЕ - МАЧУ ПИКЧУ - ЕЗЕРОТИКАКА - ВРЪХ МИСТИ - 5835 м НАДМОРСКА ВИСОЧИНА) - 29 септември - 14 октомври

Цена 5890 лв., включва: транспорт, нощувки, водач, застраховка.

Дарителска кампания на Българския туристически съюз

Да възстановим заедно хижа „Богдан“

Построена преди 75 години от копривщенските туристи, хижа „Богдан“ е най-близкият подслон до средногорския връх със същото име. Преди 20 години тя изгаря, а това означава, че всички планинари и любители на природата, които минават през района на хижата, виждат само руини.

Затова ние Ви призоваваме:

Нека съберем 100 000 лв., за да изградим хижата.

Нека продължим традицията, според която от зората на организираното туристическо движение хижите са се строели изцяло с дарения и доброволен труд.

НАЧИНИТЕ ДА ПОМОГНЕТЕ СА:

Като дарите средства в Централата на БТС или с пощенски запис на адрес: София, бул. „Васил Левски“ № 75, 5-и етаж, Пощенска кутия 427 в Централна поща, както и с доброволчески труд.

Дарителската кампания се осъществява с помощта на ФПББ по програма „Да постигнем повече“, финансирана от фондация „Америка за България“.